ВІСТІ КОМБАТАНТА

2

Ню Йорк 1963

ВІСТІ КОМБАТАНТА

КВАРТАЛЬНИК

РЕДАКТОРИ:
І. Кедрин-Рудницький
Ю. Тис-Крохмалюк

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Є. Шипайло, А. Валійський,
Р. Купчинський, В. Будний,
Ю. Лопатинський

ВИДАВЦІ:
Головна Управа Об'єднання
б. Вояків Українців в Америці
Головна Управа Братства
кол. вояків 1 УД УНА

СПІВУЧАСНІ:
Братство Українських Січових Стрільців
Об'єднання к. вояків УПА
Броди-Лев, Інк.
Українська Стрілецька Громада в Канаді

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ

Австрія:
Dr. S. Naklowycz
Wien XX
Dresdnerstr. 124/III/19

Аргентина:
Fraternidad de los ex-comb.
de la 1 UD., Curapaligue 760,
Buenos Aires, **Argentina**

Канада-Схід:
Mr. O. Maslak
15 Kipling Ave. N.
Islington, Ont., Canada

Канада-Захід:
O. Nawrockyj
544 Aberdeen Avenue,
Winnipeg 4, Man., **Canada**

Австралія: Fokshan Library & Book Supply, 1 Barwon St.
Glenroy, W. 9, Victoria, Australia

ЗДА й інші краї: **"VETERANS' NEWS", P. O. Box 1184, Church St. Station**
New York 8, N. Y., U.S.A.

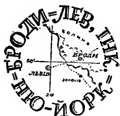
УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ

Австралія	0:8:0	0:2:0	ЗДА	3 дол.	75 ц.
Австрія	60 австр. шил.	15	Канада	3 дол.	75 ц.
Англія	0:6:8	0:1:8	Німеччина	6 н. м.	1,10 н. м.
Аргентина	60 пез.	15 пез.	Франція	8 ф. фр.	2 ф. фр.

VETERANS' NEWS, quarterly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1 Ukrainian Division UNA in association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.
Insurgent Army, Inc., Brody-Lew Inc., Ukrainian War Veterans' Association in Canada.
Address: P. O. Box 1184, Church Street Station, New York 8, N. Y., U.S.A.

ВІСТІ КОМБАТАНТА   Рік 1963   Ню Йорк   Ч. 2 (10)

ЗМІСТ

"Brody-Lew" Inc., Brotherhood

БРАТСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ
UKRAINIAN BROTHERHOOD FOR THE PRESERVATION OF WAR GRAVES AND MEMORIALS

СТУДІЙНИЙ ФОНД АННИ ОРТИНСЬКОЇ

До каси Братства „Броди-Лев", Інк., в Ню Йорку, від 1 липня до 10 грудня 1962 склали:

Листа ч. 5:

68 — 5,760 — Інж. Іван Скіра	$25.00
69 — 5,761 — Союз Українок, Відділ 33 у Клівленді, Огайо	25.00
70 — 5,762 — Дана і Орест Огориські	10.00
71 — 5,763 — Б. Скорчій	20.00
72 — 5,910 — о. Іван Лебедович	2.00
73 — 5,911 — Д-р Гіль	2.00
74 — 5,911 — М. Самотулка	5.00
75 — 5,911 — Д-р Т. Крупа	5.00
76 — 5,911 — Б. І. Білинський	3.00
(від ч. 73 до 76 жертводавці на одній листі)	
77 — 5,912 — Евген Шипайло	30.00
78 — 5,913 — Григорій Яремчук	10.00
82 — 5,917 — Юрко Лопатинський (Пролоґ, Інк.)	50.00
83 — 5,918 — Д-р М. Прокоп (Пролоґ, Інк.)	50.00
84 — 5,919 — Ф. Юревич (Пролоґ, Інк.)	50.00
Разом	$287.00

Через Братство кол. Вояків 1 УД УНА в Канаді:

79 — 5,914 — Михайло Заяць, Ванкувер	10.00
80 — 5,915 — Станиця Братства 1 УД УНА в Калґари	11.50
81 — 5,916 — Станиця Братства 1 УД УНА в Монтреалі	36.00
Разом	$57.50

Разом всього	$344.50
с-до з 31 квітня 1962 р. з попереднього звіту	$1,590.50
Досі вплинуло по 10-го грудня 1962 р.	$1,953.00

Гроші передано до банку в „Самопомочі" в Ню Йорку, на окреме конто.

Григорій Яремчук
фін. реф. Братства „Броди-Лев"
в Ню Йорку

Іван Кедрин

45 — 20 — і тепер

45 років тому відбулась в Україні визвольна революція й ішла визвольна війна. В два роки пізніше, 21 листопада 1920 року, перестала існувати реґулярна Армія Української Народньої Республіки і ту дату вважається за кінець фактичного існування відродженої української держави. Формальний кінець прийшов їй у Ризькому договорі 18 березня 1921 року, який поділив Україну між Польщу й Росію. Збройна боротьба продовжувалась вже лише партизанським шляхом, але спроба скоординувати партизанські дії та підпорядкувати їх одному диспозиційному центрові й фаховому командуванню скінчилась трагічно під Базаром 21 листопада 1921. Наддніпрянська Україна опинилась під большевицькою окупацією, Західня Україна під польською, при чому рішення Ради амбасадорів з 23 березня 1923 року про признання Сх. Галичини Польщі надало тій окупації міжнародно-правну санкцію.

Цей стан ворожих окупацій тривав до вибуху другої світової війни 1 вересня 1939 року. Але він не був тотожний із мертвим сном українства. Визвольна війна насправді продовжувалась, тільки у змінених формах. Процес Союзу Визволення України, і зорганізований большевиками штучний голод в Україні, і самогубство Скрипника та Хвильового, і коливання совєтської національної політики від „воюючого комунізму", НЕП'у та „українізаційного курсу" почерез колективізацію, постишевщину аж до кривавого терору єжовщини — все це були зовнішні яскраві вияви війни, веденої безперервно далі проти нібито переможеного вже українського народу. Доказом тієї війни була також конституція з 31 січня 1924, змінена 10 травня 1925, за якою УССР це „незалежна договірна республіка і зберігає за собою право вільного виходу з (Совєтського) Союзу". Нова сталінська конституція з 30 січня 1937, яка ніби узаконила монопартійну тоталітарну систему, потвердила „федераційний" характер СССР з „самостійною" УССР: тільки під натиском української стихії окупанти створили цю совєтську фікцію української державности, як вентиль для українських самостійницьких аспірацій.

Не вважаючи на всі ці облудні залицяння до українства, переплітані кривавим терором і зорганізованим народовбивством, народу не винищено ні фізично ні не зламано духово. Могутньою і трагічною демонстрацією цього бунту українства, стихійною демонстрацією ненависти до большевицького режиму були мільйони українців у большевицьких вояцьких шинелях, що здавались німцям в полон у переконанні, що новий наїзник принесе Україні волю. З цією самою надією, що війна створює новий шанс для зорганізованої української збройної визвольної боротьби — постає у 1942 році Українська Повстанська Армія, звернена спершу проти одного, згодом проти обох окупантів — большевицького і німецького. Використовуючи леґальні можливості, з думкою творити зародок власної збройної сили з фахово вишколеним вояцтвом — постає з весною 1943 року Дивізія „Галичина", що перейшла в історію під назвою І Української Дивізії Української Національної Армії. Творились за німців і інші військові формації, які проте зліквідувались у ході антиукраїнської німецької політики. Тут не місце і не ціль входити в подробиці різних отих названих тут і не названих українських військових формацій, історія яких, зрештою, подекуди по нинішній день дає притоку до полеміки. З ширшої історичної перспективи ці подробиці не мають значення. Сутнє значення має той незаперечний факт, що вже після 20-ти років, як перестала існувати Дійова Армія УНР — творились нові українські збройні формації для воювання за ту саму ціль.

Таким чином у минулому й цьому роках святкуємо не тільки 45-річчя української революції, яка 22 січня 1918 року довела до урочистого проголошення „ні від кого незалежної, вільної, суверенної української держави", але й святкуємо 20-річчя постання найновіших українських самостійницьких військових формацій. Вони виявляють тяглість тієї зрілої української політичної думки, яка визнає за річ природну і самозрозумілу, що нація повинна із зброєю в руках доказувати своє право на свою „ні від кого незалежну" державу. Коли б не було Українських Січових Стрільців з 1914 року і УГА з 1918 р. і Армії УНР з доби визвольної війни — не було б УПА та І УД УНА. Колишні вояки цих двох найновіших формацій в історії українського війська перейняли на себе місію подвійну: носіїв збройної боротьби і пропаґаторів традиції українського війська та ідеалів, за які те військо боролось. Військова служба формує теж окрему психіку, сильнішу й загальнішу, як всі тимчасові групово-політичні впливи. Окремі українські вояки, як всі громадяни, мають різні філософічні світогляди і соціяльно-політичні погляди. Всі ці розбіжності перемелюються у горнилі однакової вояцької долі та спільного всеукраїнського самостійницького світогляду. Це видно найкраще нині, коли святку-

вання роковин постання УПА і І УД УНА виявило більшу духову близькість з колишніми вояками з часів визвольної війни і революції, як декому могло було раніше здаватися.

Дух вояцької спільноти та почування спільноти всеукраїнської перемагає прерізні пересуди й застереження. Наприклад, на бенкеті у Філядельфії з нагоди роковин заснування І УД УНА 2-го лютого ц. р. виступив з палким привітом також крайовий командант Американсько-українських Ветеранів, — тих американських вояків українського роду, які воювали в другій світовій війні. Багато приявних на тому дуже численному зборі сприйняли це, може, як звичайний куртуазійний привіт. Але приявні члени Головної Управи ОбВУА не могли не пригадати собі в той момент тих багатократних спроб, що їх робило ОбВУА від часу свого заснування осінню 1949 року, щоб нав'язати якийсь зв'язок з отією комбатантською організацією народжених тут українців. Всі ці спроби були невдачні тому, що по другому боці було глибоке недовір'я до вояків, які колись носили австрійські чи німецькі уніформи, як Усусуси чи дивізійники, і не було зрозуміння, що це були українські вояки, які добровільно прийняли чужі уніформи в ім'я українських визвольних ідеалів. І спеціяльно приявні на тому філядельфійському святі дивізійники напевне пригадали собі в той момент ті найприкріші для них труднощі, з якими мусіли боротися, щоб знайти зрозуміння для умовин, серед яких постала Дивізія і спонук, якими керувалася величезна більшість її добровільних учасників. І як мило було слухати стверджування, що українці були першими у світі, які пізнали російсько-большевицьку загрозу та зі зброєю протиставились російсько-большевицькому імперіялізмові, що його смертельної небезпеки ще й досі не всі доцінюють.

Сорок п'ять років тому не вдержалась українська держава, бо широкі народні маси не мали ще тієї національно-політичної зрілости, яка диктує конечність в історичні переломові часи жертвувати майном і кров'ю задля здобуття й оборони рідної держави. Не було почуття і свідомости потреби тієї держави і тому за цю рідну державу боролася жменя „лицарів абсурду". Треба було твердої школи життя під окупантською владою, щоб етнос перетворювався в дійсно свідому націю. Не знаємо, як довго ще триватиме ворожий режим в Україні з його русифікаційною політикою. Але знаємо, що за 45 років не вдалося большевикам перетворити українців у спільний з росіянами й іншими поярмленими народами „совєтський нарід" з російською мовою та культурою. В Україні йде змаг між двома процесами: асиміляційно-русифікаторським з одного боку та скріплюванням української національної свідомости і тугости з другого. В Україні нема нині виявів збройного резистансу і нема можливостей вільно розгортати укра-

о. д-р І. Нагаєвський

20-річчя 1 Української Дивізії УНА

Слово, виголошене на бенкеті у Філядельфії 2 лютого ц. р.

Історія народу, це сума змагань, чинів і жертв численних його поколінь в різних періодах життя на землі. Кожний же історичний період носить на собі печать духової вартости й тугости, або маловартости й хиткости людей, що в даному періоді жили. Іншими словами, історія кожного народу складається з малих і великих фактів і подій, що дуже яскраво віддзеркалюють духову вартість своїх творців-авторів. Таким чином, діла кожної одиниці, великі вони чи малі є отими маленькими цеголками, з яких будується живий твір нації, її держава, що є завершенням праці й важких зусиль окремих одиниць.

Нація без держави вважається неповною й нескінченою, тому навіть численна й здібна нація не вважається повновартною аж доки вона трудами, жертвами, потом і кров'ю своїх найкращих синів не викине наїзників із своєї землі й не заведе там своє право, свій лад і порядок. Це є життьова аксіома і її не можна змінити, ані нічим заступити.

З тих причин творення й удержання своєї держави було, є й буде найвищим ідеалом кожного народу й нації на землі, бо лише в своїй державі нарід може створити найкращі й найдогідніші умовини для росту його духової й матеріяльної культури і таким чином причинитися до творення й поступу загальнолюдської думки й культури.

* * *

Українському народові, що по затраті своєї держави у 18 ст. попав у ярмо своїх двох найближчих слов'янських сусідів, москалів і поляків, прийшлося ждати двісті років на добру нагоду, щоб відновити свою державність. І це сталося дійсністю в 1917/23 роках. Проте, по-

---

їнську політичну думку. Але боротьба за права до рідної культури і рідної волі може йти різними шляхами, залежно від обставин. Те, чого не в силі діяти земляки в Україні, має робити вільна українська громада поза Україною. Одним із таких найперших завдань є плекати традиції визвольної війни та не дозволяти політичній думці заскорузнути в рямцях патріотичних фраз, проголошуваних у принагідних промовах. 45-річні роковини української державности та 20-річні роковини постання останніх новітніх українських військових формацій є доброю нагодою для черпання віри в невмирущість української визвольної справи.

казалося, що легшою справою було зробити революцію й проголосити державу, як її вдержати й закріпити, і по кількох роках її існування вона знову впала. Дуже часто чуємо думку, що в 1917/23 роках історія наложила на плечі українського народу важкий тягар боротьби за визволення нації й за самостійну державу при великій непідготованості народу й великому бракові провідних людей, головно високих військових старшин. Говориться також, що в народі не було належного розуміння значення своєї держави ані праці для неї, а ще менше відповідальности перед своєю рідною владою. Усе це в звичайній мові означає, що шість останніх українських поколінь, які по затраті гетьманської держави народилися й жили в неволі, затратили лицарські прикмети державного народу, а на місце цих прикмет втиснулися неґативні елементи й ціхи людей нездібних до державного життя. Нема де правди діти, в таких думках є чимало правди.

Безсумнівно, одною з найбільших ознак державної нездібности була затрата заінтересування й пошани до військової штуки та козацько-лицарської традиції, бо та традиція закликала до боротьби за свою державу. Це прекрасно розуміли наші вороги, і, напр. Москва, доти не була всилі опанувати України, поки ще існувала Запорозька Січ, осередок українського лицарського стану. По руїні Січі завмер дух лицарства, а тоді вже ворогам України не важко було запрягти наших людей в ярмо.

Життя людини є боротьбою, якої ніяк, ніколи й нічим не можна заступити, її відсунути чи позбутися. Подібно й життя народу є безнастанною боротьбою, чи то у війні, чи в час спокою, бо війна є продовженням політики, хоч в іншій формі. У війні армія є довгим і сильним рам'ям дипломатів, бо як вони вже вичерпали всі словесні арґументи, то до голосу приходить зброя. Тому дуже розумно казали старовинні римляни: як хочеш миру, будь готовий до війни. Це, очевидно, добре розуміють і так поступають всі народи, що мають довгу державну традицію.

Один з найвизначніших старшин УСС-ів, д-р Никифор Гірняк, в одній із своїх праць пише так: „*Специфічною рисою ментальности тодішньої* (тобто довоєнної — *І. Н.*) *галицької молоді була її нехіть до військової справи, абсолютний брак зацікавлення її воєнним знанням . . . У фаховій пресі, на конференціях і з'їздах педагогів лунало гасло: «Геть зі школи* (гімназії) *лектуру грецьких і римських клясиків, в яких звеличується війну!»* " (Н. Гірняк, „Організація і духовий ріст УСС-ів, ст. 10).

Ось в чому лежала тайна невдач і трагедії українського народу в першій світовій війні. Українці не мали зацікавлення до військової служби й ніхто з молодих людей не йшов до військової Академії, в

якій ми мали свої два місця кожного року, дарма, що найвищий церковний чинник щороку пригадував це молодим українським людям та переконував їх, що нам конечно потрібні штабові старшини й генерали, бо без них не буде армії, а без армії не буде відновлення рідної державности. Тут треба сказати, що в Східній Україні справа виглядала значно краще, але й там політики лівого напрямку паралізували всі добрі заходи наших військовиків.

Можна сміло говорити, що якби 20 років перед першою світовою війною українці краще розуміли величезне значення військової служби, то зовсім інакше виглядала б справа нашої оборони й нашої держави.

* * *

Перша світова війна, трагічний кінець української державности й важка підпільна боротьба проти наїзників навчили нас багато. Ми всі переконалися, що без замилування до війська, не буде в нас сили, а без неї ніколи не здобудемо рідної держави. Тому багато з молодих українців вже змалку мріяли стати українськими вояками й боротися за суверенні права свого народу.

І цей час прийшов під час другої світової війни, як Україна стала театром кривавої й нечувано жорстокої війни. У тих часах усім нам приходилося переживати хвилини радости й пригноблення. Та найвеличніший час і спомини про нього залишилися в кожного з нас з хвилин братерства зброї; з часів переживань у фронтових окопах, коли всім нам ворожі кулі цілими роями свистали понад головами; з тих часів, коли гарматні чи мінометні стрільна на наших очах розривали наших дорогих друзів, а наші серця рвав великий жаль і ціле наше єство наповнялося великим завзяттям. Ніхто з нас не забуде тих хвилин, як серед великого ворожого вогню нам приходилося виносити на наших плечах раненого друга, щоб не залишити його на поталу ворогові.

Ось усі ці незабутні хвилини братерства зброї пригадуються сьогодні, як ми відзначуємо 20-річчя тієї хвилини, як українською землею понеслася широким відгомоном вістка, що український політичний провід, нарешті, рішився організувати українську збройну силу. Ця хвилина великого рішення, що мала вирвати кожного українського вояка з-поміж його рідних і казала йому бути готовим на смерть за свій нарід і свою Україну, — перейшла вже до історії, як світла сторінка нав'язання до славної традиції лицарсько- козацького стану.

Творення 1-ої Дивізії Української Національної Армії відбувалося в дуже несприятливих політично-стратегічних умовинах: бо майже всім було вже ясно, що після приступлення Америки до війни й після німецької поразки над Волгою, — німці війни ніяк не можуть виграти.

І, здається, ця обставина була причиною поспіху українського політичного проводу створити свою власну збройну силу, бо можна було припускати, що націонал-соціялізм і большевизм впадуть рівночасно, як два скривавлені когути, а тоді треба буде армії творити свою незалежну державу — Вільну Україну.

Один з членів Військової Управи згадує, що як хтось критикував прихильників ідеї творення своєї збройної сили в тому часі, то йому давали таку відповідь: *„Ми не творимо дивізію для німців. Збройної сили вимагає від нас українська справа. Ми творимо її виключно для оборони рідного краю"* (Інж. М. Хроновят, „Броди", Мюнхен, 1951, стор. 36).

Коли вже німецький великан лежав повалений на землі, а в судових залях відбувалися розправи проти нелюдських злочинів німецької тайної поліції, тоді знайшлися й серед нашого громадянства малодушні люди, що цуралися своїх дивізійників. Це було тоді, коли большевицькі аґенти й шпигуни вешталися свобідно по таборах та кожному молодому українцеві, що ще недавно боровся проти них із зброєю в руках, намагалися причепити будь-яку латку, щоб насилу забрати його „на родіну", а там вже знищити фізично. Москва колись не могла стерпіти існування Запорозької Січі, так і тепер хотіла поголовно знищити всіх тих, що боролися проти неї й готові були це робити в майбутньому. Всі ці „гончі собаки" й макабричні події пішли вже в безвість історії.

Я не маю наміру виголошувати апологію ані українським політикам, які 1-шу Дивізію організували, а ще менше тим молодим патріотичним українцям, що в своїй любові до рідного краю покидали свої доми, своїх батьків, матерів, дружин, дітей чи своїх наречених та голосилися до Української Дивізії, щоб боронити свій нарід проти загрози московського безбожного большевизму, що двадцять років тому сунув чорними хмарами на Україну. Молодий та ідейний український доброволець вбирав на себе військову уніформу не лише для оборони Божих прав України, але також для оборони загальнолюдської, християнської ідеї перед наступом московського безбожництва.

В цю велику ідею сильно вірили українські дивізійники, а дивізійні духовники завжди і всюди клали її своїм духовим синам перед очі. Бог і Україна, це два нерозривні поняття в свідомості українських дивізійників. Мушу сказати, що я вже мав багато різних парафіян, але українські дивізійники були моїми найкращими духовними синами. Дуже часто серед томливих маршів в чужому терені, дивізійники, хоч були втомлені й виснажені докраю голодом, холодом і боями, — вони щонеділі зранку зривалися на ноги й з прекрасною рідною піснею довгими колонами маршували на Богослужбу та своїм

гарним хоровим співом молились за Україну. В той спосіб вони були прикладом для інших народів, напр., словацькі чи австрійські священики часто дякували мені зі сльозами в очах за такі прекрасні Богослужби й казали: *„Як Україна має таких вояків, то вона ніколи не загине!"*

Наші дивізійники були гордістю й славою України на чужині. Пригадую, на Словаччині й Австрії, коли якась наша частина зупинилася трохи довше в одній місцевості і як несподівано прийшов наказ вирушати в похід, то за українськими дивізійниками тягнулися довгі ряди цивільного населення, що з плачем їх прощало, якби своїх рідних. Я був і завжди буду гордий, що мав таких славних парафіян.

В цей пропам'ятний вечір мушу підкреслити, що дивізійники сильно вірили в кінцеву перемогу Христової правди та були готові в кожній хвилині життя своє за неї віддати. І цю їх велику віру в Христову правду відчували всі чужинці, що на короткий час були в контакті з нашими дивізійниками.

Віра в кінцеву перемогу тієї великої ідеї родила в дивізійників велике завзяття й відвагу на фронті. Вони були свідомі, що своєю боротьбою дають великий і світлий вклад українського народу в загальну оборону християнських народів перед наступом московського безбожного большевизму, що несе їм неминучу загладу та руїну християнської культури.

Численні могили українських дивізійників в Галичині, на Словаччині, Юґославії й Австрії з написами *„ПОЛЯГ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ"* — були, є й будуть свідками, в ім'я чого боролися українські вояки під час жорстокої другої світової війни. Ця боротьба продовжується досьогодні, і буде продовжуватися аж до повної й кінцевої перемоги тієї великої ідеї. В цій боротьбі українська збройна сила зайняла не останнє місце.

Ніхто не говорив ані не говорить промов в обороні американських вояків, що клали свої голови на островах Полінезійського Архіпеляґу, на Філіпінах, на Іво Джіма, у Франції, Німеччині, Італії чи Кореї або В'єтнамі. Вони всі полягли за справедливий лад у світі й за велич своєї нації, Америки. Жертву поляглого вояка клясифікує ідея, за яку він віддав своє життя, а не виграна чи програна війна. Воєнне щастя змінливе й той, що програв вчора, виграє вже завтра.

Українські поляглі дивізійники віддали своє життя за Україну та в обороні християнської правди. І їхні друзі, що вийшли живими з тієї боротьби, аж до своєї смерти збережуть вірність тій самій ідеї, бо боротися за Україну й справедливий лад у світі, це Боже призначення й месіянізм українського народу в сучасну пору.

Оксана Рудакевиг

О пів до другої години...

(Вірш відчитаний Авторкою на Бенкеті з нагоди 20-річчя постання 1 УД УНА, у Філядельфії 2 лютого 1963 р.).

Подія це була великої ваги.
Ні жарт, ні псоти!
Для українських ревних патріотів,
Що в запічку сидіти не хотіли,
Ні коло жінки грітись, ні бавити дітей,
Яким неволя й гніт у серці кров'ю обкипіли
Таким ввижалася свободи візія.
То кличка шекспірівська
„бути, ги не бути нам!"

Стара приповідка каже, що вояк ніколи не вмирає; але я скажу, що вояк, хоч і вдягне на себе цивільну одежу, до смерти не перестає бути вояком. Хоч гаряча війна скінчилася, але перед українськими вояками стелиться ще довгий і важкий шлях, бо їх ціль ще не осягнена. Це треба при нагоді цього Ювілею пригадати собі й усвідомити.

І, як колись український дивізійник відважно боровся на фронті проти свого ворога, так і в своєму цивільному житті він має відважно визнавати й боронити ці самі принципи й ідеї. Це він має чинити своїм добрим прикладом, своїми громадськими прикметами й своєю особистою дисципліною. Всім нам відомо, яку сильну організацію створили американські ветерани й який великий їх вплив на державні справи.

Завдання українських ветеранів ще більше й складніше з огляду на невідрадні відносини в Україні. На українських ветеранів спадає важкий історичний обов'язок піддержувати в українському громадянстві у вільному світі заінтересування військовою штукою, видавати різні фахові книжки, друкувати спомини з воєнних переживань тощо, бо без цього всього загине у нас лицарська традиція. Українські ветерани у вільному світі мають також дбати, щоб національно свідомі юнаки йшли до Військових Академій і, як зайде конечність, створити окремий фонд, щоб їм допомогти матеріяльно.

Українські Дивізійники! Складаючи Вам сердечні побажання в цей День дорогого Вам Ювілею, я закликаю Вас: будьте такими відважними й хоробрими в цивільному житті, як Ви були колись на фронті. Так найкраще прислужитеся своїй Батьківщині Україні.

Ходила між братів,
То висіла в повітрі,
снувала між хати,
гіплялася плотів —
Творилася Дивізія!
Гей, всяк, хто жив, у кого руки дужі,
Кого не страшать сни кривавих жнив,
Кому світанок волі не байдужий,
Ставай в ряди,
Іди!
І ми пішли — такі, як ти, як він,
Як брат мій, як товариш,
Чи з міста, ги з села,
Чи з гір, ги з полонин,
Підгір'я, ги долин —
Страхом, ги смерти маривом ти їх не вдариш.
Пішли назустріг сонцю золотому,
У соняшну вступили візію,
Пішли в Дивізію.
Ну і погався наш аркан кривавий,
Ще здосвітку, ще зранку,
На зорі, на світанку,
Одної дощової днини,
О пів до другої години.
Танок пекельний був —
то раз гопак огнистий,
То козагок, дрібушка, ги гардаш,
То знов кадриль, повільний, як конання,
Та кожний наш!
Гарягий і тремтливий як кохання.
— Прощай, матусе рідная моя!
Тобі вже кугерів моїх не розгесати!
— Здорова будь, дружино вірна, бойова,
Що плід сподіваний під серцем носиш;
Твій муж і батько поклався гордий спати,
Бо знае, що в світлицю його вже не запросиш.
Ні довго, ні коротко тривала ця забава.
Кому здалась моментом,
Кому цілим століттям.
Ввійшли у книг сторінки, як невмируща слава,
Що гуйно спить, покрита
смерековим вже віттям.

Для нас її погаток і кінець
Одної дощової днини,
О пів до другої години.
То для дітей і внуків наших, ги правнуків,
Для тих, кому ще серце не затвердло,
У кого ум ясний і дужі руки,
Кому бажання волі не завмерло —
Для них, напевно, буде гас той сам,
Шо й нашим був колись батькам, братам.
Це буде соняшної днини,
О пів до другої години!

Сьогодні в нас Дивізії двадцятьріггя,
Не парастас, не поминки плаксиві!
Ми лиш згадаєм тих, що за стрілецький звигай
Свої буйні гуприни дали рідній ниві,
Їм „Отге Наш" і „Вігну Пам'ять" тихо скажем
І плакати не будем.
Ми з пам'яті ніколи їх не зmажем,
Ми лиш дітей угити будем,
Гляди ж, сину,
Ти рідній справі, як тамті, будь вірний до загину,
Щоб, як погув
„прийшла хвилина, гас іти до бою",
Щоб ти, мій сину, вже не знав спокою —
Та не прогавив тієї пам'ятної днини,
Як всіх позвуть
о пів до другої години!

Філядельфія, 5 лютого 1963.

УВАГА! **УВАГА!**

ПОВІДОМЛЯЄМО **ВШ. ЧИТАЧІВ З КАНАДИ**, ЩО ПРЕДСТАВНИЦТВО НАШОГО ЖУРНАЛУ НА ТЕРЕНІ КАНАДА-СХІД ПЕРЕБРАВ З ЦИМ ЧИСЛОМ п. ОЛЕКСАНДЕР МАСЛЯК.

ПРОСИМО З УСІМИ СПРАВАМИ, ПОВ'ЯЗАНИМИ З ЖУРНАЛОМ ЗВЕРТАТИСЯ НА АДРЕСУ:

O. MASLAK, 15 KIPLING AVE., N. ISLINGTON, ONT., CANADA.

НАЙНОВІША ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Юрій Тис-Крохмалюк

Наскок на місто Грубешів 27-28 травня 1946

Одною з найбільш характеристичних акцій УПА, був наскок на місто Грубешів, переведений 12 місяців після закінчення світової війни. Докладніший бойовий звіт заховався в архівах УПА, так. що можемо слідити і аналізувати цю акцію цілком докладно. Наскок переведено більшими силами і на спілку з польською повстанською організацією ВІН[1]) проти російських і польських ворожих військ.

Завдання: наскок на місто Грубешів мав на меті:

1. заманіфестувати співдію українського і польського підпілля проти комуністичних збройних сил,
2. стероризувати ворога несподіваним наскоком, на місто, що лежить у граничному районі поміж Польщею і СССР,
3. стероризувати переселенчу акцію населення.
4. стероризувати міліцію, складену з різних міських елементів під тиском комуністичного режиму.

Положення: місто Грубешів лежить між більшими містами від сторони Польщі: Холм, Люблин, Краснистав, Замостє, Томашів, і від сторони СССР (Української ССР) Ковель, Володимир Волинський, Луцьк, Радехів, Львів, Рава Руська. Границя обох держав проходить попри Грубешів. В усіх вищеназваних містах були розміщені сильні військові залоги ворога. Місто лежить над багнистою рікою Гучва, околиця низинна і покрита кущами і лісами. Великі ліси тягнуться далі від міста з півночі і північного сходу. менші (Метелинський і Теребинський ліси) з півдня і південного заходу.

Наскок на Грубешів означав акцію на місто, що знаходилося в центрі великих ворожих військ, розташованих на пограниччі і у вищезгаданих містах. З цієї причини залога Грубешова почувала себе безпечно і не мала потреби виставляти особливі сторожеві застави довкруги міста. Небезпеку для повстанських військ станови-

---

1) Польська підпільна збройна організація „Свобода і Незалежність" — „Вольносьць і Неподлеґлосьць".

ла сильна російська і польська залога міста і можливість допомоги ворогові з поблизьких міст. Ці умовини вимагали сильної конспірації і використання моменту заскочення.

Сили ворога: згідно з розвідкою, яку перевели органи ВІН, в місті кватирували:

1. Російське НКВД 150 вояків в мурованих домах, хоронених ровами і дротяними засіками і численними стійками поза міськими укріпленнями[2]).
2. Уряд публічної Безпеки (УБП) 60 люда в мурованому будинку за муром 2 метрів висоти і дротяними засіками.
3. МО (міліція) 60 осіб у двох будинках.
4. Боївка 20 вояків,
5. Боївка охорони команди міста 40 вояків.
6. Виселенча комісія 12 людей, узброєних в пістолі[3]).
7. Три сотні польського війська, яке кватирувало за містом.
8. Дім польської робітничої партії (замаскована комуністична організація) з невеличким числом узброєних людей.

Усі доми з залогами були розміщені у західній частині міста близько себе. Військо польське кватирувало на сході поза містом, і згідно з запевненням ВІН мало бути невтральним в часі акції. Уже факт, що комуністи не вжили військових частин до оборони і сторожевої служби впевняло командирів УПА, що військо є для комуністів непевним елементом.

Разом ворог начисляв 342, а може 442 вояки не враховуючи польського війська.

Союзні сили повстанців:

ВІН:

1 сотня коло 120 вояків.

УПА:

1 сотня бойова 120 вояків,
15 вояків — бойовий відділ командира Я.,
20 вояків — відділ СБ (Служби Безпеки) командира О.,
20 вояків — відділ командира Б.,
3 ланки (18 вояків) з торпедами[4]),
30 вояків резерви. Разом усіх около 223 вояки.

Союзні сили становили разом 343 вояки.

Плян акції: дня 18 травня на спільній нараді командирів УПА і ВІН, поляки запроєктували були спільну акцію на місто Грубешів. Обі сторони погодилися на дату з 27 на 28 травня в ночі. Більшість завдань бойової акції взяли на себе командири УПА. ВІН, який мав завдання розвідки, за-

---

[2]) В бою з УПА 14 травня дістався до неволі НКВД-ист. який зізнав, що залога будинків складається з 250 НКВД-истів.

[3]) В часі акції виявилося, що будинок переселенчої комісії був сильно боронений кулеметними гніздами, чого польська розвідка не знала.

[4]) Торпеди, це повстанська назва на ручну ракетну зброю німців, яка залишилася масово після відступу німецьких військ і була замагазинована членами ОУН і відділами УПА. Сила пробою — 250 мм панцерна бляха.

став у місті і в терені поза ним провідників, які були ознайомлені з топографією міста й околиці. Представники ВІН передали пляни міста, з зазначеними будинками і місцями опору ворога і подали стан ворожих сил. Усталено розпізнавальні знаки і визначено докладно розчленування бойових груп; це було дуже важливим пунктом нарад. бо ворожі будинки, розміщені побіч себе, утруднювали свобідну діяльність поодиноких груп. Для розрізнення, польські повстанці мали біло-червоні опаски на рукавах, українські — білі.

Остаточне подрібне розплянування вирішено устійнити на нараді представників в останньому дні перед акцією.

Відправа старшин УПА відбулася 24 травня. Устійнено розвідкою УПА, що в місті знають про акцію деякі люди з польського населення. поінформовані людьми ВІН'у. Ця вістка викликала потребу особливого забезпечення акції, та її переведення. Справу безпеки акції передано досвідченому членові ОУН — Пр. Збірку відділів назначено на день 25 травня, при чому до наскоку вибрано вояків з великим бойовим досвідом. Перегляд відділів відбувся 26 травня, а вночі повстанці вирушили на збірний пункт у лісі, біля моста над р. Гучвою, 6 км на захід від міста. Відділи УПА забезпечились негайно з усіх сторін бойовими заставами і ждали союзників. Над раном приїхав представник ВІН і переказав, що відділи ВІН є в лісах в околиці, о 12 год. приїдуть командири ВІН'у, а вечором повстанці.

Старшини ВІН'у приїхали в означеному часі. Це були: командир повстанців капітан, командир резерви капітан Вк, шеф штабу капітан Вр, командир акції в місті пор. М., командир застав пор. С. Деякі були одягнені в цивільні одяги. На відправі поляки зголосили, що беруть на себе застави поза містом, знищення УБП і ППР та роззброєння МО. Вони теж дадуть провідників для відділв УПА в місті. Ще раз запевнили, що відділи Війська Польського не візьмуть участи в боях. Опісля обговорено подрібний плян акції:

1. Наступ на НКВД переведуть відділи УПА силою 120 вояків з двома звенами торпед.
2. Обстріл з крила — боївка УПА — командир Я.
3. Наступ на УБП — бойова група ВІН 25 вояків і торпедне звено УПА.
4. Наступ на МО — відділ ВІН.
5. Наступ на виселенчу комісію — відділ УПА Служби Безпеки — 20 вояків, командир О.
6. Очищення приватних мешкань УБП перебирає відділ ВІН з 10 вояками, і 2 вояки УПА.
7. Знищення будинку пошти і застав НКВД, щоб забезпечити себе перед окруженням — бойовий відділ УПА, командир Х.
8. Застава на холмському мості

НАСКОК НА ГРУБЕШІВ
27.28/V. 1946.

ВІДСТУП Н.К.В.Д.
РУХИ У.ПА і ВІ.Н.
(А) ЗБІРНИЙ ПУНКТ УПА і ВІН.
(Б) КВАТИРИ ВІЙСЬКА ПОЛЬСЬКОГО (НЕВТРАЛЬНІ)
СКАЛЯ 1:100·000
0 1 2 3 4 5 км.

НА ХОЛМ
НА ГОРОДНО
НА ВОЛОДИМИР
БУГ
ГУЧВА
МЕТЕЛИНЬСЬКІ ЛІСИ
НА ЗАМОСТЕ
ЧЕРНИЧИН
НА СОКАЛЬ
2
3
4

— боївка Служби Безпеки УПА.

9. Забезпечення від батальйону війська польського — відділ УПА, командир Б.
10. Застава в Метелинському лісі — відділ ВІН. 25 вояків.
11. Застава на перехресті шос Грубешів-Холм і Грубешів-Городло — відділ ВІН, 25 вояків.
12. Застава від сторони Сокаля в селі Черничин — відділ ВІН, 20 вояків.
13. Малі застави в районі поза містом, по кілька вояків — ВІН.

Військо поділено на групи і визначено завдання кожній з них. Видано теж відповідні накази приготовані на всякі можливості, навіть зі сторони польського війська.

Командиром відділів УПА призначено ПР., відділів ВІН капітана Вк.

Під вечір прибули польські повстанці, а з ними політичний референт підпілля з Варшави. Кілька годин призначено на взаємні розмови вояків. У звіті читаємо:

,,Між нашими стрільцями і ВІН'у почалися розмови, пізнавали себе, оповідали про минуле, коли ще були ворогами".

Перебіг акції:

Відділи УПА вирушили в сторону міста: запляновано, що усі мають зайняти вихідні становища о год. 24.05. Місто було спокійне, ворожі забезпечення не завважили нічого. Відділ УПА ,,Вовки І" зловили в марші наближення п'ятьох вояків міліції. Цей відділ УПА спізнився на своє місце призначення, бо провідник заблудив і вони знайшлися в місці, де могли бути обстріляні ворогом і своїми. Ситуація була тим прикріша, що саме ,,Вовки І" мали почати наступ на будинки НКВД. Врешті о год. 1.30 вони зайняли становища проти НКВД з півночі. Інша група УПА підсунулася з півдня під самі дроти, а деякі дісталися в самі окопи. Будинки оточено півколом, приспособлено торпеди.

Наступ почався обстрілом з торпед. Вистрілено 6 торпед, з того чотири цільні. Будинки розбито, НКВД-исти почали оборону з кулеметних гнізд, але їх знищено ґранатами і перехресним вогнем. Залишився тільки один ворожий кулемет, який деякий час стріляв у східньому напрямі, де не чинив ніякої шкоди, врешті і його знищили повстанці.

Деякі вояки НКВД почали втікати у східню сторону міста, разом з вояками Уряду Польської Безпеки. Їх обстріляли повстанці з кулемета.

Уряд безпеки знищено з залогою; декільком вдалося втекти. Повстанці УПА випустили політичних в'язнів і спалили поліційні акти. Повстанці ВІН з особливою мужністю йшли у бій і здобули будинок наступом на ґранати і багнети.

Будинків міліції і переселенчої комісії не вдалося здобути. Виявилося, що вони були сильно боронені машиновим вогнем. Зате

знищено вповні будинок Польської Робітничої Партії, зліквідовано комуністів, що були всередині, знищено пошту.

Акція тривала около $1\frac{1}{2}$ години. Вистрілом ракети відділи повідомлено про відступ.

В місті стояла невелика військова група совєтських вояків, які прибули до міста з Німеччини, повертаючись до СССР, около 40 людей з танкеткою. Ця танкетка вступила в бій з відступаючою групою „Вовки І". Там загинув майор НКВД і три вояки.

Втрати повстанців: УПА — двох убитих, двох ранених; ВІН — 4 убитих, 5 ранених.

Втрати ворога: понад 30 і кілька цивільних комуністів з Робітничої Партії. В будинках НКВД втрати поважні, але не стверджено чисельно. В полоні 5 вояків міліції.

Відворот:

Згідно з наказом війська повстанці відступили з міста. Відділи УПА перейшли до Метелинського лісу, але на збірному пункті залишили охорону, бо останній відділ Служби Безпеки, який крив відворот, ще не вийшов з міста.

З Грубешова наспіла тимчасом погоня польського війська. Після перестрілки в Метелинському лісі відділи УПА перейшли до більшого Теребинського лісу. Вони не мали завдання встрявати у бій і тому старалися від'язатися від ворога. Це вдалося аж другого дня після бою в Теребинському лісі.

ЯКЩО ЧЛЕНИ ОбВУА, БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1 УД УНА, ОБ'ЄДНАННЯ КОЛ. ВОЯКІВ УПА, БРАТСТВА УСС, СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ І Т-ВА „БРОДИ-ЛЕВ" — ВСІ КОЛИШНІ УКРАЇНСЬКІ ВОЯКИ — БАЖАЮТЬ МАТИ СВІЙ ЖУРНАЛ „ВІСТІ КОМБАТАНТА" — ХАЙ БУДУТЬ ЛАСКАВІ: ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ І ВИРІВНЮВАТИ ЗАЛЕГЛОСТІ!

ВІЙСЬКОВІ ПРОБЛЕМИ

Ф. Кордуба

Совєтська воєнна доктрина

Модерна совєтська воєнна доктрина виходить з засновку, що майбутня війна буде відбуватися в двох фазах. Перша, короткотривала, почнеться вміною ударів нуклеарної зброї. В ній будуть знищені індустріяльні центри і більші міста. В другій фазі боротьба буде провадитись головно при помочі конвенціональної зброї і переможцем вийде та сторона, яка найбільш вміло осягне повну співпрацю всіх родів зброї. Їх у Совєтському Союзі є п'ять: армія, летунство, фльота, ракетні частини і частини спадунів.

Совєтський Союз це континентальна потуга. Він і дальше спирається в головному на свої наземні війська. Його головною й вирішальною офензивною зброєю є танк.

Завдання Червоної армії є зайняти територію ворога і знищити його наземні війська і тут совєтська доктрина схиляється до клясичної концепції **повного** знищення ворожих сил. Перемога вимагає зламання ворожого спротиву — і тільки армія може це повністю виконати.

Здатися тільки на нуклеарну зброю вважається нереалістичним. Тому совєтська армія є організована, школена, ведена й підготовувана як до нуклеарного, так і до конвенціонального родів війни.

Коли офензивна дія є одиноким засобом знищення ворога, то аґресивне ведення офензиви вважається методою боротьби першого порядку. Оборонні, чи опізнювальні акції, хоча є теж важливими засобами, мають другорядне значення.

Совєтська доктрина поділяє наступ на чотири фази: посування до зустрічі з ворогом; прорив; його поширення; його використання і погоня. На першому пляні є завжди знищення ворожих сил.

Якщо совєтська армія має виконати свою місію знищення під загрозою нуклеарного вогню, мусять бути сповнені дві передумови: зменшення вразливости власних частин на нуклеарні й повітряні атаки ворога й осягнення максимальної співпраці всіх частин, вивінуваних чи нуклеарною чи конвенціональною зброєю.

Совєтські наземні сили є вивінувані й підготовлювані, щоб зустріти ці передумови. Частини наступають звичайно під прикриттям панцеру. Вони є школені й вивінувані в знаряддя й одяг для охорони перед наслідками нуклеарної, хемічної чи біологічної зброї. Вишкіл бійців і частин у веденні нуклеарної, хемічної й біологічної оборони є дуже інтенсивний.

Тактика масового наступу з довгою підготовкою вже не вважається доцільною. З-правила совєтські частини будуть наступати з руху (маршу) без великих приготувань, не стараючись осягнути чисельної переваги. Якщо наступ зустрінеться з твердою обороною ворога, наступальні частини групуються на глибині 150 км. Вони розділюються на вузькі, довгі колони, якнайбільш розпорошені, щоб

зменшити втрати від ворожого нуклеарного вогню. Коротко перед наступом вони групуються разом, не припиняючи швидкости, і в той спосіб створюють перевагу потрібну для прориву. При постійному випробуванні найслабшого місця спротиву проникається ворожу оборону. Передові відділи часто оминають перешкоди чи сильні оборонні гнізда. Основною засадою є постійний, безперервний рух. Ось як характеризує цю тактику совєтський ген.-лейт. Кубасов: „Частини мусять безперервно збільшувати швидкість наступу, щоб не дати противникові змоги до упорядкованого відступу. Вони мусять швидко пересуватися з одного відтинку на другий, щоб завдати противникові удар з'єднаними силами, тоді розпорошуються, щоб зменшити втрати від атомової зброї ворога. Швидка й рішуча акція зменшує вразливість власних частин на атомовий вогонь противника. Рухливі офензивні наступи з великою потужністю є ключем до перемоги в модерній битві".

Для осягнення високої швидкости операцій і щоб дати наступальним частинам потрібну глибину — створено тактичну офензивну теорію, яка практикується сьогодні всіма совєтськими частинами. Кожна частина, від куреня вгору, має перший і другий наступальні ешелони та резерву. Коли перший ешелон є розбитий в акції, другий перебирає його місце й завдання. Передніший перший ешелон йде в резерву, а той, що був у резерві, стає другим і так на переміну.

Уведення цієї нової тактики вимагало переведення засадничих змін в організації, узброєнні й вишколі частин.

Найважніша з тих змін та, що совєтського вояка вишколюється сьогодні на відповідального індивідуаліста-бойовика, спроможного до співдії малими бойовими групами. Виконання відповідальних бойових завдань вимагає самостійних рішень не тільки від вищих, але й від нижчих ступнем старшин, чи навіть стрільців. Ця нова тактика стоїть у противенстві до політичної системи Совєтського Союзу.

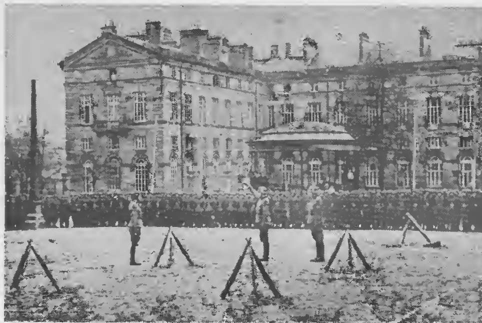
Червона армія є тепер в стадії переходу від штивної тактики Другої світової війни до модерної, гнучкої з індивідуальною відповідальністю. Полк. Дехтярьов пише про це: „В модерній війні завжди важливо зробити відважне рішення й перевести його негайно в акцію. Ініціятива й творча акція характеризують провідника на полі бою".

Цікаво, що Совєти патологічно вразливі на пункті окутування глибокою тайною всього, що пахне військом і війною, досить широко і цілком відкрито обмірковують свою воєнну доктрину. Правда, вони це теж сполучують з політичною і то антиамериканською пропаґандою. У великій статті полк. І. Сідельнікова „О советской военной доктрине" в „Красной Звезде" ч. 109 з 11 травня 1962 р. говориться такі пусті фрази, як те, що „совєтська воєнна доктрина творилася на теоретичних основах марксизму-ленінізму... вирішальне значення для вироблення совєтської воєнної доктрини мали основоположні ідеї В. І. Леніна про захист соціялістичної батьківщини". Використовується теж ту статтю в органі совєтської армії, щоб принижувати Сталіна, як того, що ніби „відкидав визначну ролю В. І. Леніна у розвиткові воєнної теорії", і як того, що „допустився великих помилок в оцінці положення, яке склалося на початку вітчизняної війни". Водночас, стосуючи у відношенні до Сталіна заперечення теорії про культ особи, автор тієї статті прославлює Хрущова, приписуючи йому ролю насправжнього великого фахівця-теоретика військового діла. „Велике теоретичне й практичне значення для розробки цих положень, які в сумі становлять сучасну совєтську воєнну доктрину, це доклад Н. С. Хрущова на IV сесії Верховної Ради СССР в 1960 р. Зроблена в тому докладі аналіза характеру сучасної війни лягла в осно-

ву нинішньої совєтської воєнної доктрини. В матеріялах XXII з'їзду наша воєнна доктрина отримала свій дальший розвиток і обоснування". Для внутрішнього пропагандивного вжитку є теж у тій статті лайка на Америку, яка ніби підготовляє нуклеарну зброю з доктриною зачіпної війни й несподіваного наскоку нуклеарною зброєю на неприготованого противника. Зокрема през. Кеннеді приписується ролю пропаґатора теорії „проявлення ініціятиви в нуклеарному конфлікті з СССР".

Але, відкинувши ті пропаґандивні звороти, є у тій статті діловий позитивний виклад совєтської воєнної доктрини — з'ясований на початку цієї статті. Стверджуючи, що нова совєтська воєнна доктрина порвала з давньою методою масових концентричних атак. совєтський автор всетаки твердить, що „ракетно-ядрова війна буде вестись масовими, багатомільйоновими арміями".

Інший совєтський автор, полк. І. Прусанов, у статті „Розвиток ленінських принципів щодо побудови збройних сил в програмі КПСС", „Коммунист Вооруженных Сил" ч. 7, за квітень 1962, також твердить, що „в сучасних умовинах світова війна буде вестись, не вважаючи на велетенські втрати, масовими багатомільйоновими арміями". Він також погоджується з більшістю сучасних військових теоретиків всіх країн. що нова світова війна „невідхильно прийме характер ракетно-нуклеарної війни".

Хто з дивізійників знав би, з якої нагоди зроблена ця світлина, коли і в якій місцевості та яка частина Дивізії на ній — просимо повідомити на адресу: I. SKIRA, 4813 N. 12th Street, Philadelphia 41. Pa., U.S.A.

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ

З актуального стану збройних сил

ВІЙСЬКОВІ ШКОЛИ БУНДЕСВЕРИ

Недавно закінчено програму розбудови військових шкіл Бундесвери. Сьогодні збройні сили Німецької Федеративної Республіки (НФР) диспонують 3-ма військовими школами для старшин (Ганновер, Гамбурґ і Мюнхен) і 14-ма школами при військових частинах. Військові школи зорганізовані згідно з потребами різних родів зброї: піхотинська школа (Гаммельбурґ). панцерна школа (Мустерляґер), школа протипанцерної оборони (Мустерляґер), артилерійська школа (Ідар-Оберштайн), піонерська школа (Мюнхен), санітарна школа (Мюнхен), 2 технічні школи (Бремен і Сонтгофен), школа далекого зв'язку (Фельдафінґ), парашутна і повітряного транспорту школи (Шонгав), летунська зброєнева школа (Бюкеберґ), школа зенітної артилерії (Рендсбурґ). АБЦ — школа протнинуклеарної зброї (Сонтгофен) і школа польової жандармерії (Сонтгофен).

Школа зенітної оборони підпорядкована летунству. В парашутній і повітряного транспорту школах вишколюються вояки з трьох головних родів збройних сил — наземних, повітряних і воєнно-морських. Крім згаданих шкіл працюють ще летунські і воєнно-морських сил школи. Для вищого командування працює Академія командування (Гамбурґ), для внутрішнього керівництва (Кобленц-Пфафендорф), спеціяльна школа логістики (квартирмайстерства) (Гамбурґ). школа для спорту (Сонтгофен) і одна школа мов.

АКАДЕМІЯ КОМАНДУВАННЯ БУНДЕСВЕРИ

Ця Академія продовжує свою працю згідно з 150-літніми традиціями німецького академічного воєннознавства. Основником Академії був генерал-квартирмайстер Ґергард ф. Шарнгорст (1755-1813), творець загальної військової повинности. Сучасна Академія командування (Фюрунґсакадемі дер Бундесвер) це військовознавчий вишкіл всіх родів військ збройних сил НФР. В ній вишколюються старшини вищих командних постів. генералштабові старшини, засвоюючи знання, потрібні для ведення модерних війн. Старшини поглиблюють свої знання у тактиці, оперативному мистецтві. логістиці і зброєзнавстві. Однак, крім цих суто військових знань, особливу увагу звертається на військово-політичні проблеми, які мають в сучасності дуже великий вплив на військові операції. Бо в сучасній констеляції ґльобальних сил і з причини узброєння ворожих суперпотуг ЗДА і СССР в нищівні засоби — нуклеарне узброєння, першенство дій знаходиться у ділянці політики — дипломатії. Геополітичне положення НФР диктує, що ця країна вже більше не є в спромозі самостійно боронитися проти східнього аґресора. Тому особливу увагу звертається на добрих і сильних союзників і на їхню приязнь відносно НФР. Військове плянування і керівництво за теперішньої ситуації для НФР є можливе тільки в міжнародних рамах. Тому в тім напрямку переводиться вишкіл

кадрів сучасного німецького генералітету.

У цій Академії затруднені багато старшин, викладовці та вихованці з багатьох націй. На особливу увагу заслуговує, що французькі старшини також працюють в Академії і в дружніх взаємовідносинах підготовляють своїх колег-німців до відповідальних завдань на високих командних постах в збройних силах.

З уваги на те, що НФР находиться не тільки під військовою, але також й ідеологічною загрозою збоку войовничого комунізму, кадри генералітету є вишколювані в дусі ідеологічної відпорности, бо модерний вояк мусить бути узброєний не тільки в модерні засоби війни, але також і приготований ставити спротив і на ідеологічному відтинку боротьби. Старшин готовиться під історичним і політично-громадським оглядами, щоб вони могли в дусі сучасної демократії НФР вишколювати їм підвладних.

У зв'язку з буйним технічним проґресом, який в особливий спосіб позначився на удосконаленні нуклеарної і ракетної зброї, постали нові вимоги перед кожним старшиною. бо кожний мусить опанувати в найбільшій досконалості природничо-науковий і технічний вишкіл, без якого неможливо було б виконувати завдання, які ставить новочасна модерна війна.

Військове командування зв'язане з усіма проблемами оборони країни, тому в цій Академії приготовляються старшинські кадри для співпраці військового сектора з цивільним, і то на всіх відтинках державного життя.

Кожна воєнна операція Бундесвери вважається за частину воєнних дій цілого бльоку НАТО. і в цьому напрямі в обороні і в наступі на перелюдненних, з сильно розбудованою промисловістю теренах Німеччини.

Модерне ведення воєнних операцій щораз більше й більше вимагає повної кооперації наземних, повітряних і воєнно-морських сил. За сьогоднішних умов не можна навіть думати про те, щоб навіть при співдії лише двох головних родів зброї можна було провадити операції. Тому під час вишколу особливу увагу зосереджується на вмілості координування дій під час операцій. І це є одна з найважливіших передумов у вишколі сучасних фахівців-старшин.

Генерал-штабовий вишкіл у цій Академії триває два роки й він вможливлює розвиток колективно устійнювати основні принципи командування трьох основних родів зброї під час операцій.

Також велику увагу приділяється співдії військових і цивільних чинників в обороні країни. Тому на спеціяльних курсах всесторонньо обговорюється різні можливі акції ворога та рівночасно устійнюється оборонні заходи. Високими цивільними урядовцями і старшими генерал-штабовими старшинами керує мішана Директорія.

В загальному Академія Командування Бундесвери служить для вишколу висококваліфікованих командирів і старшин генерального штабу, які були б здібні кожночасно керувати модерним, здатним до відплати оборонним інструментом у стислій співдії з союзниками.

Сіґма

ВОЄННА МАРИНАРКА ВІЛЬНОГО СВІТУ І СХІДНЬОГО БЛЬОКУ

Країна	Літако-носців	Кружляків	Вини-щувачів	Фрегат	Підв. човнів
НАТО					
ЗДА	55	47	395	274	150
Вел. Британія	7	6	42	90	58
Франція	4	3	19	43	24
Канада	1	—	31	18	3
Норвегія	—	—	3	5	7
Данія	—	—	2	9	3
Голляндія	1	2	12	15	6
Німеччина	—	—	6	14	2
Італія	—	2	8	39	6
Греція	—	1	12	1	2
Туреччина	—	—	9	—	10
Португалія	—	—	3	11	3
СЕАТО					
Пакістан	—	1	6	4	—
Сіям	—	—	—	8	—
Філіппіни	—	—	—	5	—
Нова Зеляндія	—	2	—	7	—
Австралія	2	—	7	13	4
Інших країн півд.-східньої Азії					
Індії	1	2	6	14	—
Індонезія	—	—	7	5	2
Нац. Китай	—	—	10	25	—
Комун. Китай	—	2	5	25	36
Японія	—	—	18	26	6
Півд. Корея	—	—	3	4	—
Півд.-американські країни					
Аргентина	1	2	9	8	2
Бразилія	1	2	19	18	2
Чіле	—	2	6	6	2
Перу	—	2	1	7	4
Венесуеля	—	—	9	3	—
Колюмбія	—	—	3	3	—
Східній бльок					
СССР	—	27—30	168	90	500
Болгарія	—	—	2	4	3
Польща	—	—	6	1	8
Румунія	—	1	4	4	14
Сх. Німеччина	—	—	?	4	?
Незв'язаних пактами країн					
Швеція	—	2	14	9	19
Еспанія	—	5	15	26	11
Єгипет	—	2	10	6	9
Югославія	—	—	3	4	3
Ізраїль	—	—	2	2	2

Повищі дані подається за „Weyers Flottentaschenbuch 1962".

СУЧАСНА ПРОТИПАНЦЕРНА НАКЕРМОВАНА ЗБРОЯ

Назва	Походження	Досяжність км	Вага кг	Калб. мм	Пробивна сила сталі мм
„Легка" протипанцерна накермована зброя					
„Бантам"	Швеція	2	6	100	понад 100
„Кобра 810"	Фед. Нім.	1,6	9,5	100	550
„ЕНТАЦ"	Франція	1,8	12	100	понад 400
„СС—10"	Франція	1,6	15	165	понад 400
„Москіто"	Швайцарія	1,8	12	120	понад 500
„Шіллелаг"	ЗДА	4	20	140	понад 500
„Віджілент 891"	В. Брит.	1,4	14	130	400
„Тяжка" протипанцерна накермована зброя					
„Малкара"	В. Брит.	3—4	100	150	—
„Пиц"	В. Брит.	4	45	150	—
„СС—11"	Франція	3	35	165	понад 500
„СС—11 б"	Франція	3—4	35	165	понад 600
„СС—12"	Франція	6	75		понад 700

При поборюванні панцерів розрізняємо такі досяжності:

поборювання панцерів на коротку досяжність — ракета-ствол	100 — 300 м
поборювання панцерів на середню досяжність — безвідштовхова гармата	до 1000 м
поборювання панцерів на велику досяжність — панцерна або протипанцерна гармата	до 2000 м
поборювання панцерів на дуже велику досяжність — накермована зброя	до 4000 м

ЗБРОЙНІ СИЛИ ТУРЕЧЧИНИ

Між країнами-партнерами НАТО Південної Европи, збройні сили Туреччини належать до найсильніших. І в тому нічого дивного, бо головно Туреччина є безпосередньо загрожена аґресією збоку СССР. Туреччина — 767,980 кв. км, з того 23,485 кв. км в Европі; 27,6 млн. населення. Ця країна є експонованим бастіоном НАТО в Півд.-східньому районі Середземного моря. Під геополітичним і стратегічним оглядами Туреччина займає центральне місце, а це тому, бо вона є головною оборонною базою Близького Сходу.

Збройні сили Туреччини — більше 23-ох дивізій, які є зорганізовані в 15-ох піхотинських, 5-ох кавалерійських і 3-ох панцерних дивізіях, із загальним станом 380,000 чоловік, в тому 23,000 старшин і підстаршин.

Як вищі командні штаби збройних сил є 3 армійські і 9 корпусних команд. До корпусних з'єднань належать побіч тяжкого артилерійського полку ще по 1 батальйоні панцерних розвідчиків, далекого зв'язку і піонерів. Піхотинська турецька дивізія складається з 13,000 чоловік, і її склад творять: 3 піхотні полки, 1 артилерійський полк і по одному батальйоні зв'язку, піонерів і частин постачання.

Територіяльну оборону творять побіч 17 піхотних батальйонів т. зв. національна ґвардія, яка частинно моторизована, 16 батальйонів тяжких кулеметів, 10 ґренадирських батальйонів, 8 батерій і 6 технічних сотень. Завдяки систематичному вишколюванню, Туреччина може на випадок потреби змобілізувати 2 млн. армію, додатково до 433 тисяч сучасних збройних сил (трьох родів зброї).

МЕМУАРИСТИКА

В. Сімянців

Плетений Ташлик

Виконуючи окреме завдання, після трьох днів не розсідлування коней і не мавши більших відпочинків, як дві-три години, приєдналися ми до своєї сотні. Було це в районі Ново-Українка — Плетений Ташлик.

В обставинах очікування бою таке „підкріплення" сотні зовсім її „розкріплювало", як би так можна висловитися. Ясно, що кожний командир намагається позбутися такого небезпечного балясту. А відпочити не було ані місця, ані часу, бо все в русі. То вже не знаю кому прийшла спасенна думка — відрядити нас, стомлених до крайніх меж і на конях, що ледве волікли ноги, прикривати обоз — мабуть дивізійний. Обоз той — вуж на декілька верст довгий і зі швидкістю черепахи на підпитку — повзе і крутиться на всі боки.

Приїхали, зголосилися і то: куняючи на сонних конях, то самі тягнучи в поводі їх, плентаємося обабіч дороги. А що були таки дуже голодні (вояк як студент — вічно хоче їсти), просили старшину полковника, який, мабуть, був начальником цього малорухливого слимака, чи може має щось дати нам їсти.

Спереду нас, недалеко, йшов піхотинець з військовим мішком на плечах і буханцем хліба під пахвою. Полковник мовчки показав рукою на ту хлібину і вже не тямлю хто з нас „ненароком" штовхнув своїм конем бідного піхотинця і що хлібина вилетіла йому з-під пахви і опинилася у нас. Ми не мали тоді докорів совісти, коли по клаптикові хліба ділили буханець між себе, але кусок, що дістався для кожного — як псові муха.

Пообіцяв полковник нам послати їжу, а сам поїхав. Так не бачили ми його більше як і їжі. Хоч, мабуть ,він таки і не винен в цьому.

Тягнемося далі з лівого боку обозу „по одному". Нарікаємо на голод, на службу, бо оце вперше нам „припала честь" прикривати обоз. Помалу їдучий обоз, здавалося, більше стомлює, як вільна їзда. Їдеш, чи йдеш — стій! Проїхали трохи — знову те саме. Смиканина така, — чекай, поки обоз прийде, це нещастя нашої армії. Не любили ми обозу, не був у пошані.

В'їхали в долину. З лівого боку підвищений терен лагідним горбом, а з правого боку поля, луки, левади. Обабіч дороги рівчак з порослими вербами та кущами берегами. Все замерзле і під снігом. Мабуть по горбу йшла дорога, бо майже рівнобіжно і проти нас показалася колона кінноти. Якийсь, короткий час, обоз і колона посувалися проти себе.

Колона кавалерії зупинилася. Уже хтось пізнавав який то полк, дехто називав і окремих старшин, ніби її пізнав. Колона кінноти може соток зо дві чи й більше. За колоною показалися тачанки з кулеметами.

Все це ми розглядаємо — подобається: гарні коні, браві їздці. Видно дисципліну, лад добре тримають. Потім, бачимо, відділилися два їздці від колони і попрямували до обозу. Бачили ми, як повернулися ті їздці і як „били під дашок" командирові. Дуже нам подобалася картина і все більше пізнаємо своїх знайомих.

Уже від нас до них може яких двісті кроків. А обоз собі повзе.

І аж затріщали кулемети по нашому обозі і по нас — тоді всі нараз знали, що це ворог і напевне денікінці.

Кулемети урвали! І під „Ура!" понеслася з горбка лава — ідеальні умовини для атаки, не тільки проти обозу.

А в обозі, цьому разку намиста нанизаного на дорогу, ніби хтось раптом перетяв нитку. І розкотилися вози у всіх напрямках, займаючи все більший і більший простір, як олія на воді, стримуючи і розстроюючи атакуючих, але й унеможливлюючи будь-яку організовану оборону. Більшість втікали праворуч, до левад, але оскаженілі коні несли кого куди, а то й під ворожу шаблю.

Їхали ми перед тим, як уже я згадував, „по одному", — дорога була вузька. Старшині, — не пригадую хто нас тоді вів, — повелося утримати лад на якийсь момент. Але налітаючі вози розрізали нас.. Та й мусіли ми вступатися возам, коли не хотіли, щоб нашим коням поперебивали ноги. Оглядаючись на своїх і старшину, ми пробивалися на вільне місце, але його не ставало так скоро, як раптом створювалося. Як з-під землі виринали із-за кущів вози, розсипалися ніби в лаву, налітали інші підводи, все це мішалося, ламалися вози, падали коні, бігли люди. „Столпотворення вавилонське". А ще тепер, коли денікінці били внизу, їхні кулемети через голови їхніх обстрілювали простір праворуч від дороги. Порівняти з будь-чим це було не можливо. Я таке вперше в житті побачив.

Спершу нас було головік п'ять чи шість, — трималися сяк-так купи. Розрізали вози і нас. Лишилося троє: Іларко К., хтось, не пам'ятаю, і я.

Ще видно було окремих денікінців, що зарвалися далеко вперед, але осаджували коней і верталися, — бо попадали під обстріл своїх же кулеметів, що з горбка густо кропили долину.

Поцілена кулею, під Ларком впала кобила.

Затримати когось, щоб положити сідло, промовляюги на розум, було неможливо. Прийшлося вжити сили. Той третій перегородив дорогу якомусь возові, що мав прив'язані ззаду коні, а я одрубав гамбур. І вже Ларко знову козак, і вже мабуть судила йому доля, він знов на кобилі.

Все оте не тривало довго. Денікінцям, мабуть, було ніколи, зникли так само скоро і кудись, як і з'явилися відкільсь. Зібралися і ми, надиво всі цілі. А тільки Ларко потерпів, та й то ні — нова кобила була ліпша, а що трохи побігав з сідлом на спині, так герез те й розворушився. І от знову цікаво: де була ділася втома і у коней і в людей?! Я свого Мудея мусів тримати ввесь гас, ото так розгарягив його вогонь і оте все, загально — „не розберу що". Пооживали і коні інших. А був це тільки вступ до Плетеного Ташлика, — квітогки, а ягідки пришйшлося зажити пізніше.

В Плетеному Ташлику зайняли квартири. Поралися біля коней. Готувалася вегеря. Мали курку навіть їсти. Полк увесь був там. Глибоко переконані, що ми уже, на сьогодні, маємо свою порцію воювання відробленою — поустроювалися на відпогинок.

Та ба!

Сурмаг ніби хотів роздерти трубку, ги свої легені, дув — „Алярм!" і змивав втому, що була знов налягала. Як викупані по добрій ногі, сідлали ми коней і вискакували на збірні пункти.

Ніг. Темно.

Не видно нігого, тільки сніг, під ногами муттю сіруватою відбивається. Нігого не знаємо. Виконуємо тільки команду — „З-права по два" і на рисях в темну ніг!

— „Куди?"

— „А хіба не один дідько — куди?"

Один у одного питає і якось отаку дістає відповідь. Хіба дехто примастить відповідь додатком, що їдемо, ги на христини ги на весілля гортяге. Але за мить уже ніхто нігого не питає — заборонено говорити. Тільки шархання кінських копит по розтовгеному снігу.

І виїхали в гисте поле. І розсипалися в лаву. І то на віддаль один від одного так, щоб тільки гули (скорше уявляли), бо багити дальше кінських вух було неможливо. Але щось там з боків маягило ніби. На фланзі загмихала льокомотива. Підповзав большевицький броневик. Перед нами була залізниця. Обережно посувається броневик, ніби нюхаюги повітря. А ось уже повзе попри нас.

— „Вперееед!" „Слааава!" і пішли ми в атаку на броневик.

Скаже хтось — брешу. А от хрест святий було то так! А ще ж і живе наш командир, дай йому Боже здоров'я, полковник Петро Дяченко, що водив нас у цю атаку сам, як і завжди спереду.

І скажіть, дозволю я вас запитати, якщо комусь прийдеться колись читати оце. Скажіть — скільки є на світі таких щасливих людей, щоб їм захотілося (тільки захотілося!) дзенькнути шаблею по броневику? Захотілося б цього хоч би сидячи у затишному теплому кутку . . .

Броневик пустив на нас свою начинку-шрапнелю в перемітку з кулеметним вогнем і таки густеньким.

Було дуже темно. І слава Богу, що було так.

Потім оповідали, що все завинило те, що большевицький броневик „не зауважив" ніби розірваної нашими підривниками рейки і проїхав те місце сюди і назад. Тож і радили, щоб удруге не тільки підривати залізницю, а й лишити, добре освітлений вночі такий остерігаючий напис: „Стій, броневик! Підірвано!"

Хто з'їв нашу вечерю — не знаю, бо після тієї атаки нас розташували в іншій вулиці. Чергуючись на варті біля коней, ми дістали дозвіл тільки заходити, у визначені хати, щоб погрітися.

Заліз я до хати. Люду — повнісінько. Вибрав місце на скрині, що мала таке округле віко, і ліг поперек між двох, що вже передімною вибрали те горбате ложе. Уже не хотілося нічого, тільки заплющити очі, забутися — четверта доба майже без сну.

І от уже, коли свідомість, так м'якенько кудись сповзала — чую кличуть. Чую, а піднятися так важко і дурю себе, що це ж тільки сниться.

Порядний штовханець і я сповз зі скрині — любезний побратим радить прокинутися — „Пан бунчужний же кличе!".

Став. Ледве утримуючи тяжкі віка, щоб не склапували.

— „Поїдеш . . . . і т. д., а з тобою Михайло Р.".

— „А кінь?"

— „Ваші коні у цілій сотні в найліпшому стані. Нікого більше послати. Наказ пана сотника".

„А, Соловйов" — усміхнувся я десь там, щоб і сам не бачив.

Уже і Михайла розштовхали — теж „бадьорий", аж хитається.

Вислухали ми наказ. Якісь там версти проїхати по дорозі, що є продовженням цієї вулиці. Потім кудись там повернути. Ще якісь версти їхати до ліска, чи кущів. І от там мають стояти гарматчики. Якщо з пам'яттю все гаразд — мав то бути кінно-горний дивізіон полк. Алмазова.

— „А коли ж останні відомості про гарматчиків?" — питаємо.

— „Вже декілька годин старі — ще з дня".

Далі наказ: найшовши гарматчиків, повідомити командира (мав би то бути полк. Алмазов), що загальний шлях посування Армії змінений і передати новий напрямок руху.

За селом Михайло: — У сотника Соловйова ми все на списку перші. І так же хочеться йому позбутися нас. Та багато нас — всіх таки не віддасть чортові в зуби . . .

А всеж знайшли ми ті кущі, чи гайок, знайшли сліди, де стояла батерія, а от куди вирушила — ніякого сліду. Погнали (правда дуже помалу) коней по шляху попереднього пляну пересування. Доїхали ночі. Ранком відпочити мусіли. Та все одно коні ледве тягли ногами, а ми сяк-так трималися в сідлах. А коли сон перемагав і засинав головік сидячи в сідлі, — кінь ставав. Заїхали в село. Через село гарматчики не переходили. Це ж напрямок руху попереднього наказу.

Де шукати?

Шукали гарматчиків слідуючий день і ще день і ніч, а батерія, як у воду канула, а це не голка ж!

Дуже хотілося знайти. Та й знали, що Соловйов нашу невдачу використає проти нас усіх.

Довго ще, і не ми одні, розшукували батерію, а знайшлася вона сама за пару довгих тижнів.

Уже тоді, від того, пройшло чимало часу, як один випадок пригадав мені отих пару „слизьких" хвилин під Плетеним Ташликом.

Знов десь гонили нас наші воєнні будні. Не з цілою сотнею — відділом чоловік 10-12 виконували якесь завдання. Щоб перепочили коні, стали ми в розташуванні якоїсь частини. Ніч. Коні годуються. Вільним від сторожі біля коней дозволено відлучитися на якийсь там час. Бачу ватрочка маленька. Навкруги стоять люди — гріються, чи може, щоб комарі не кусали. І таким же таки добрим тютюном заносить від ватри. Підійшов. Чемно привітався та й кажу:

— „Що то за аромат від ваших цигарок, і не курячий захотів би потягнути".

— „А ви курите?" — Бачу кругом старшини.

— „Коли мав, так курив" — відповідаю. А була то свята правда: у цілому роз'їзді не було кришки тютюну і давно вже витрусили кишені, де колись тютюн був.

Почастували. Питають, а яка ж це частина, — бачачи „чужого". Я зголосився, як статут каже. А хтось з гурту:

— „Як? Як прізвище?"

Я знов назвав себе.

— „А ще когось ви знаєте з таким прізвищем в Армії?" знов питає.

Е. Х.
сотник армії УНР

Примітка Редакції: Повне прізвище Автора Редакції відоме.

Перший Український Курінь Орловського Ґарнізону

Ніде не прийшлось мені зустріти якоїсь згадки, як під час визвольних змагань, так і після них про український курінь Орловського ґарнізону. Як один з організаторів його вважаю за потрібне написати про формування куреня, щоб цим дописом залишити пам'ятку по ньому, як тому, що був першим українським куренем зформованим по революції.

Революція захопила мене в батальйоні для „особого призначення" 203 запасного полку, розташованого в м. Орлі. Батальйон містився в околицях Орла над річкою Окою за П'ятницькою Слободою.

Вояки мешкали в дерев'яних бараках, а старшини в дерев'яних старшинських шатрах, обкладених на зиму дерниною, а для огрівання були поставлені чугунні пічечки на опал вугіллям.

Орловський ґарнізон складався з 4 запасових полків та гарматньої бриґади, що разом виносило коло 36,000 воя-

---

— „Брат мій десь має бути в Армії — та від осени 1918 не можу про нього нігого довідатися" — відповідаю.

— „Під Ташликом же ваш полк був!"

— „Був", кажу, а під серцем „тьохнуло".

— „Так там і загинув один Сімянців".

— „Старшина?", питаю — може ж таки не брат.

— „Старшина — хворий був тифом, в обозі лежав, а як денікінці пішли в атаку, віз перекинувся і він лишився лежати на снігу. Потім його знайшли вже мертвим. Там у Плетеному Ташлику і поховали".

Тяг я цигарку, аж пищала.

— „Ви його добре знали?" — розпитую далі, сподіваючись погути щось — бо не міг вірити.

— „Як його звали?"

— „Здається Ростислав!, — ги так панове? — звернувся той старшина до решти. Декілька голосів підтвердило те. Всі дивилися на мене.

— „Мій брат Олекса. Ми з Харківщини".

— „І Ростислав був з Харківщини" — хтось сказав з гурту.

Дальший опис розбігався з подобою Олекси. Думав я гасто про те, та й тепер згадую, але між ближгою ріднею Ростислава не пригадую.

„Мир праху Твоєму Ростиславе!"

А все ж сумнів. гас від гасу тьмарив, аж до літа 1920 року, коли таки Олекса, живий та здоровий і, теж після тифу, мене знайшов.
Липень 1962.

ків, в тому коло 7,000 вояків української національности.

На другий тиждень після революції запросив нас до себе провізор санітарної складниці Орловського ґарнізону Микола Лютий (який в 1930 р. помер в м. Холмі, де і похований на цвинтарі біля Холмського собору). Крім мене прийшли сот. Синиця, пор. Ж. Гасаненко, пор. Тищенко, хор. І. Яценко та однорічник Павловський (останній був підвищений Керенським у прапорщики та займав пост команданта при Центральній Раді).

На цій нараді постановили нав'язати зв'язки з вояками-українцями, які знаходились в частинах, розташованих в м. Орлі, повести відповідну аґітацію та почати явочним порядком формувати при моєму батальйоні перший український курінь Орловського ґарнізону. На це формування я з Лютим заручились згодою командира гарнізону генерала Конрова та команданта м. Орла полковника Щеглова.

На третій день після наради були надруковані летючки та розіслані по полках зв'язковими, які ті летючки роздали в своїх частинах воякам-українцям та розвісили у сотнях своїх частин. На п'ятий день після того був зформований курінь в складі 1009 старшин, підстаршин та бійців, в тому числі 3 білорусинів. Більшість була підстаршинського складу, а то завдяки тому, що українці здебільша старались перейти службу в учбових командах.

До куреня зголосились переважно національно свідомі вояки.

В той час, як в рядах російської армії панував повний розклад і солдати цілими днями вештались по вулицях міста, вояки українського куреня щоденно реґулярно відбували військові вправи і їх не було видно на вулицях. Вояки куреня були здисциплінованими та їх можна було відразу пізнати по блакитно-жовтих стрічках, якими були обшиті обвідки їхніх шапок („безкозирок"). Своїми здисциплінованими вояками курінь служив за зразок і за погрозу для всього Орловського ґарнізону, бо досить було будь-котрому з командирів полку, коли на нього насідала розполітикована маса, покликатись на те, що він викличе український курінь для заведення в полку порядку, то вояки заспокоювались та чимскорше відходили до своїх приміщень.

Курінь був умундурований, як кадрова частина мирного часу, а то завдяки тому, що я особисто їздив по полках та збирав найкраще обмундирування для бійців свого куреня.

Прийшов час, що треба було вибирати делеґатів на Перший військовий з'їзд. Від Орловського ґарнізону був вибраний я та однорічник Павловський.

Після закінчення військового з'їзду полковник інженерних військ Пількевич просив мене, щоб я залишився на деякий час при Генеральному Секретаріяті та виїхав на 13 травня до Чернігова, де перевів би формування „явочним порядком" 2 полку ім. Петра Дорошенка. Попередив мене, що на залізничних станціях уже тиждень як висять про те оголошення. Зформований полк 28 травня був завантажений на пароплави та вивезений до Києва, а я вернувся до Орла до свого куреня.

3-го червня одержав я телеграму з мобілізаційного уряду в Петербурзі, де наказано мені 5-го червня завантажитись з куренем на стації Орел та вирушити на відтинок Українського фронту до 10-го запасового полку в Шляхтинцях.

5-го червня перед вимаршем з кошар відправлено Молебень і водночас посвячено прапор, який вручили куреневі українці, замешкалі в Орлі та українські селяни, які замешкали в селі за 12 кілометрів від Орла. Селяни приїхали в українських народних строях та відпровадили курінь до завантаження в потяг на двірець.

Після заладування куреня потяг вирушив в напрямку на Брянськ. Всі наші домагання, щоби наш потяг направ-

лено через Київ, не увінчались успіхом і курінь мусів їхати шляхом на Брянськ, Гомель, Коростень та Шепетівка. На двірці Шепетівка даио сиґнал до від'їзду потягу на Збараж, як тут же затримано потяг, а комендант двірця Шепетівка повідомив мене, що якраз дістав розпорядження зі Штабу Західнього фронту скерувати наш курінь до Вінниці в розпорядження командира 15-го рекрутського запасового полку, бо на фронті почався відворот наших частин.

Як тільки курінь приїхав до Вінниці, я зголосився до командира 15 рекрутського полку, який містився навпроти залізничного двірця та був розташований в польових шатрах. Я для свого куреня зайняв проти двірця новозбудований збіжевий маґазин, який був ще без дверей. Курінь вигідно розмістився в маґазині, провізорично закривши дверні отвори.

Через тиждень після приїзду до Вінниці почали прибувати туди маршові сотні, зформовані з українців в різних місцях російської держави, включно з Сибіром. Як пригадую собі, було зібралось до нашого від'їзду 39 сотень.

Тут зложил Запорозький Гетьман свої кости,

Петр Конашевич, ранний у війні для вольности Отчизні.

(Епітафія на намогильному камені 1622)

ХРОНІКА ТА ІНФОРМАЦІЯ

Братство кол. вояків 1 УД УНА
Головна Управа
Обіжник ч. 1

Філядельфія, 14 лютого 1963

Справа: 20-річчя 1 Української Дивізії УНА.

Оцим обіжником хочемо поінформувати Крайові Управи, Станиці та членство, в міру поступу праці, про підготову та беребіг 20-річного ювілею 1 УД. Подаючи інформації, хочемо також збудити ініціятиву й дати поштовх до праці в тих осередках чи країнах, де відстає комбатантське життя. 20-річчя Дивізії є для цього особливою нагодою.

Головна Управа Братства:

1. Видала комунікат в справі відмічення 20-річчя.
2. Вибито відзначку з нагоди 20-річчя для розповсюдження при імпрезах Станиць, головно на теренах ЗДА й Канади. Станиці одержать їх через Крайові Управи. Розчислення по 25 центів для Головної Управи. Дохід призначений на фонд Історії Дивізії.
3. Проходить підготова великого ювілейного книжкового видання — „Альбому світлин 1 УД УНА" за редакцією О. Лисяка. Альбом появиться в 1963 році.
4. В стадії оформлення є Почесний і Діловий Комітети для відмічення 20-річчя 1 УД УНА.
5. Плянується видати з нагоди 20-річчя ювілейну медалю або ордер.
6. Протягом року в українській пресі будуть статті, присвячені 20-річчю 1 УД, в тому і в органі Головної Управи Братства „Вісті Комбатанта".

Крайові Управи Братства ЗДА й Канади:

Крайові Управи цих країн провадять в більшій мірі акцію відмічення 20-річчя 1 УД спільно.

1. Розіслано до Станиць і членства „Звернення до Комбатантів з нагоди 20-річчя 1 УД УНА". Також осібним зверненням переводиться збірку фондів на ювілейні видання Братства.
2. Патронат над святкуванням перебирають українські центральні представництва:
   ЗДА — Український Конґресовий Комітет Америки (УККА).
   Канада — Комітет Українців Канади (КУК).
3. Однознівка призначена 20-річчю 1 УД появиться заходом обох Крайових Управ і Братства Броди-Лев. В справах одноднівки звертатися на адресу референта преси КУ в ЗДА Любомира Рихтицького:
   L. Rychtyckyj, 2037 W. Rice St., Chicago 22, Ill.

4. Заходами Крайової Управи в ЗДА вийде ювілейна серія поштових марок та ювілейних коверт.
5. По Станицях обох країн плянується відбути різні ювілейні імпрези: академії, бенкети, концерти, святочні сходини, зустрічі з громадянством, радіопередачі тощо. У Філядельфії Станиця відбула вже з великим успіхом 2 лютого ц. р. Ювілейний Бенкет і Баль. В ЗДА реф. преси Л. Рихтицький виготовив відповідні реферати про 1 УД для вжитку по Станицях.
   Братство Броди-Лев будує пам'ятник-могилу героїв на оселі Верховина в ЗДА. Посвячення получене із 20-річчям 1 УД відбудеться в червні 1963 року.
6. Референтури молоді обох Крайових Управ розробляють пляни відмічення 20-річчя на літніх таборах молоді.

Крайова Управа Братства в Німеччині:

З нагоди 20-річчя створення 1 УД плянує присвятити тій події 2-ге число журналу „Вісті" на 1963 рік. Звертається за матеріялами про організування 1 УД до кол. дивізійників, членів Військової Управи та українських громадян, щоб ними поділитися з читачами та зафіксувати їх для історії.

Крайова Управа Братства в Австралії:

Станиця в Мелборні плянує набути прапор Братства та його посвячення получити із 20-річчям Дивізії. В інших осередках є також познаки активізації дивізійного життя у цьому ювілейному році.

Об'єднання б. Вояків Українців у Великій Британії:

У своєму журналі „Сурмач" за серпень-грудень 1962 друкує великий заклик: „Вояки Українці! В 1963 році відзначімо гідно 20-ліття постання 1 Української Дивізії УНА".

Ми свідомі того, що наведені інформації є частиною всіх заплянованих акцій комбатантських організацій і їх клітин у 20-річчя 1 УД УНА. Про дальші пляни та перебіг святкувань в свій час буде відомо з комбатантської і загальної української преси.

Від Англії до Австралії, від Канади до Арґентини в країнах вільного світу опинилось 14 тисяч кол. вояків Дивізії і вони разом з кол. вояками перших Визвольних Змагань, кол. вояками УПА та всякими іншими українськими формаціями гідно відмітять 20-річчя створення 1 УД УНА в 1963 році.

Остаємо з вояцьким привітом

(—) **І. Скіра,** голова (—) **Б. Артимишин,** секретар

ЗБИРАЄМО СВІТЛИНИ
ДО АЛЬБОМУ Й ІСТОРІЇ
1 УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА

З ПРОГОЛОШЕННЯ НАБОРУ, ВИШКОЛІВ, БОЇВ ТА ПОЛОНУ ДИВІЗІЇ. ДОТЕПЕР МАЄМО ЗІБРАНИХ ВЖЕ ПОНАД 1.000 ВІДБИТОК. ОДНАК З ДЕЯКИХ ЕТАПІВ Є ЩЕ БРАКИ. СВІТЛИНИ КОПІЮЄМО Й ПОВЕРТАЄМО ВЛАСНИКОВІ. — НАДСИЛАТИ НА АДРЕСУ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ БРАТСТВА:

I. SKIRA
4813 N. 12th Street
Philadelphia 41, Pa., U.S.A.

СТАНИЦЯ В ЕДМОНТОНІ ОБРАЛА ДУХОВНИКА НА ГОЛОВУ

Річні Загальні Збори Станиці Братства кол. дивізійників відбулися 24 лютого ц. р. в УНДомі. На зібранні головував інж. Ю. Чорнодоля, секретарював М. Блавацький. Звіти з минулорічної діяльности Станиці склав голова о. Є. Камінський, секретар М. Кучер і скарбник Я. Цвікілевич. Управа Станиці співпрацювала з усіма організаціями, що входять до місцевого Відділу КУК.

На голову едмонтонської Станиці Б-ва кол. вояків 1 Дивізії УНА знову обрано о. д-ра Євгена Камінського; його заступником є М. Павлесса, секретарем — М. Кучер, скарбником — Я. Цвікілевич, а організаційним референтом — М. Свистун. Члени Управи: Б. Небожук, С. Максим'юк, адв. П. Саварин; Провірна комісія: інж. Ю. Чорнодоля — голова, члени В. Мацьків і М. Блавацький; Товариський Суд: З Прокоп, Д. Радьо і П. Бойків.

Представники Станиці з її почесним головою о. д-ром мітратом В. Лабою взяли участь у посвяченні прапора калґарської Станиці. З великим успіхом організовано забаву.

Едмонтонська Станиця Братства заснована три роки тому, має 80 членів.

Едмонтонська Станиця відзначить 20-ту річницю створення 1 УД УНА бенкетом і концертом та посвяченням станичного прапора.

НА ФОНД „ВІСТЕЙ КОМБАТАНТА"

На весільному бенкеті, що відбувся 9 лютого 1963 в домівці Українського Національного Об'єднання в Калґарах. Онт., Канада, після церемонії шлюбу панства Остапа й Маріяни Шумилович, на заклик друга М. Садівника переведено збірку на українську пресу. Із зібраних $41,75 — $18 було призначено на „Вісті Комбатанта". Приявний на тому прийнятті секретар Станиці Братства кол. вояків 1 УД УНА в Калґарах Е. Вишинський перебравши згадану суму для нашого журналу, висловив подяку приявним та побажав щастя-здоров'я молодій парі. Остап Шумилович — член Братсва кол. вояків 1 УД і член Крайового Суду Братсва на Західню Канаду, активний в аматорському гуртку при Братстві. **Е. В.**

ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ БРАТСТВА 1 УД УНА

В суботу 30 березня 1963 відбулось у Боффало, Н. Й., пленарне засідання Головної Управи Братства разом із Крайовими Управами Братства в ЗДА й Канаді. Приявних на нарадах було кругло 30 осіб. Наради тривали дев'ять годин.

Докладне звідомлення появиться в наступному числі нашого журналу.

ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ СВЯТОСЛАВА ШРАМЧЕНКА

Посвячення пам'ятника на могилі сл. п. Святослава Шрамченка, кол. капітан-лейтенанта Чорноморської Фльоти УНР, члена Гол. Управи ОбВУА, — здвигненого коштом і старанням Відділу ОбВУА у Філядельфії, що відбулося 30 вересня 1962 р. на православному цвинтарі у Бавнд Бруку, Н. Дж. (Опис посвячення був поміщений у „Вістях Комбатанта" ч. 3-4 за 1962 рік).

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

БЕНКЕТ-БАЛЬ БРАТСТВА 1 УД УНА У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Започатковуючи відзначування 20-річчя постання 1 Української Дивізії УНА Станиця Братства у Філядельфії у тісному порозумінні з Головною і Крайовою Управами та при дружній співпраці Філядельфійського Відділу ОбВУА уладило 2 лютого ц. р. у великій залі одного з кращих клюбів і ресторанів у північній частині міста — у Райфл-клабі при 8 вул. і Табор Рд. — бенкет з мистецькою програмою і після нього баль. Задумана імпреза пройшла з більшим успіхом, як сподівалися її ініціятори й організатори. Не зважаючи на найбільш несприятливі умовини — препогану зимову погоду з ожеледдю і страйк міських комунікаційних засобів у Філядельфії з'явилось коло 500 осіб, так, що вже в останній хвилині треба було приставляти і миттю лаштувати щораз нові столи, що приспорювало великі турботи ресторанній кухні та прислузі.

Відкрили вечір голова Філядельфійської Станиці Братства, як господар імпрези, М. Гизь та голова Головної Управи Братства інж. І. Скіра. Головну промову виголосив колишній капелян Дивізії о. д-р Ізидор Нагаєвський, який провів теж початкову молитву (цю промову містимо в цьому числі „В.К.").

Між приявними, що вітали те свято, були представник Українського Конґресового Комітету Т. Дармограй, командант Американського Леґіону п. Повп, президент Головної Управи Об'єднання кол. вояків українців д-р В. Ґалан і ін. Кінцеву молитву, до якої виструнчились на залі коло сотні приявних кол. дивізійників, провів о. прот. Желехівський.

В мистецькій частині виступили артист Я. Пінот-Рудакевич з монологом львівського „пролетаря" - дивізійника, Оксана Рудакевич з рецитацією власної поеми у честь Дивізії (поема ця поміщена у цьому числі „В.К."), Микола Понеділок, що відчитав своє оповідання про сон скитальця-вояка та Марія Лисяк, що відспівала кілька пісень. При фортепіяні — Лідія Бульба. Тостмайстром бенкету був Олег Лисяк. Аранжерами балю були пп. Мирослав Прончак і Богдан Скасків. Грала оркестра Малиновського з Честеру. Під час балю виступала з своїми продукціями танцювальна група Юного СУМА з Філядельфії.

З ЛИСТІВ ДО ГОЛОВНОЇ УПРАВИ БРАТСТВА З АВСТРАЛІЇ

Тарас Гут, Мелборн

На мою думку, Головна Управа повинна аж до наладнання справи Крайової Управи, з усіма справами звертатися до Станиць осібно, бо тільки в той спосіб можна буде очікувати якунебудь акцію. Головна Управа в тому самому часі повинна настоювати на скликанні з'їзду в Австралії, щоб покликати до життя діючу Крайову Управу.

Оцією дорогою пересилаємо Вам звіт з наших останніх Загальних Зборів:

Збори відбулися 8 вересня 1962 р. після п'ятирічної перерви. Після прочитання привітів та протоколу Загальні Збори уділили абсолюторію уступаючій Управі та приступили до вибору нової Управи. В склад нової Управи обрано слідуючих членів: Тарас Гут — голова, М. Сендецький — секретар, М. Проць скарбник. Контрольна Комісія: М. Куціль, О. Швайлик. Товариський Суд: Б. Тарнавський, В. Климків, О. Гаврилюк.

Збори відбулися під кличем посилення праці Станиці. Загальні Збори висловили також бажання, щоб новообрана Управа поширила співпрацю з комбатантськими організаціями на терені Мелборну. Вшановано однохвилинною мовчанкою пам'ять згинувшого трагічною смертю о. д-ра Петра Дячишина, як рівнож пам'ять Сірого Лева та всіх українських Героїв.

Група дивізійників на „Апелі" під час Бенкету-балю у Філядельфії 2 лютого 1963.

Об'єднання б. Вояків Українців в Америці

З ДІЯЛЬНОСТИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ

2-го лютого 1963 відбулось у Філядельфії засідання Головної Управи ОбВУА, на якому були приявні: д-р **В. Галан, І. Поритко, Й. Вишневецький, І. Кедрин, П. Калиновський, О Сарахман** і **М. Савчин.** Сильний мороз з ожеледдю та страйк комунікаційних засобів у Філядельфії перешкодили приїздові решти членів Головної Управи.

Головував д-р **В. Галан.** Секретар **М. Савчин** відчитав протокол засідання з 22 вересня 1962, що його затверджено.

І. Поритко звітував про організаційні справи. Засновано нові Відділи ОбВУА у Вашинґтоні, що його очолює В. Сім'янцев, та в Сиракюзах, де головою є д-р І. Подюк та секретарем Юрій Киверчук. Відділ у Вашинґтоні нараховує вже 25 членів. В міжчасі відбулися Загальні Збори Відділів у Філядельфії і Шикаґо. У Шикаґо позначився ріст Відділу всупереч розбивацьким тенденціям, що проявились з деякого боку. Одного члена тамошньої Управи тимчасово завішено в членських правах, — Управа звернулась до Гол. Управи за вказівками. (Тому, що той член впевняв, що він не має наміру виступати з ОбВУА у користь якоїсь іншої організації, рішено порадити Управі Відділу в Шикаґо, щоб вона ставилась риґористично тільки у відношенні до тих, які діють на шкоду нашій організації). За-

---

Роман Гішовський, Мелборн

Щодо Крайової Управи Братства в Австралії, можу поінформувати Вас про слідуюче: Мабуть 5 літ тому Крайову Управу перенесено до Мелборну. Головою став п. Марійн Куціль. Одначе ця Управа не проявила ніякої діяльности. Були спроби співпраці з іншими комбатантськими організаціями, навіть створено спільну загально-австралійську організацію, але все це без належних результатів.

Однак це не означає, що кол. дивізійники відійшли від українського життя. Правда, великий відсоток таки відійшов. Навіть багато інтеліґентних людей, які при добрій волі могли б дати від себе дуже багато. Одначе дійсний дивізійний актив не пропав, тільки переключився на іншу громадську чи політичну працю. Багато кол. дивізійників займають провідні пости в наших громадських, молодечих і навіть церковних організаціях.

Я думаю, що таку ситуацію створив специфічний розвиток українського життя в Австралії...

С. Добровний, Сидней

Передбачаю багато труду, заки Вам вдасться розворушити працю тутешньої Крайової Управи. Треба пам'ятати, що широчезність простору, по якому розпорошились наші дивізійні братчики, утруднює працю і дуже коштовна для зустрічей...

Корнило Медвідь, Перт, Західня Австралія

В Австралії дуже гаряче й сніг бачив я востаннє в 1950 р. На Різдво ходимо купатися в океані. Тут є коло 350 українських родин (в Перті, Зах. Австралія). Є також військовики, ну, і дивізійники. Ми маємо також комбатантську організацію. Ми бажали б вдержувати з Братством тісний зв'язок. На нас можете числити на сто відсотків. Запевніть про це наше Братство на зборах і передайте їм щирий привіт. Маємо також можливості в австралійській армії і ми тут у т. зв. Army Citizen Forces. Маємо також наших молодих старшин в активній службі... Напишіть мені дещо про комбатантський рух, військові справи, бо ми тут, як на острові...

те деякі інші Відділи послабли. Відділ в Ютиці взагалі не реаґує на листи і не відзивається. Відділ в Лос Анджелес є „принциповим ворогом" плачення членських внесків до Централі; Відділ в Рочестері терпить від загальних спорів у тамошній громаді, а на Відділі в Боффало некорисно відбились інтриґи декого з високих старшин. До Головного Суду вплинула від довшого часу перша скарга. Що стосується Воєнних Хрестів, то до Комісії при Головній Управі впливають дальші подання. Вплинули теж на цю ціль 1,056 дол. Вислано до Мюнхену 800 долярів. Одержано досі 55 Хрестів. Від кінця жовтня мин. року нема з Мюнхену ніяких вісток ані Хрестів. — Комітет Будови пам'ятника Т. Шевченкові жаліється, що Управи комбатантських організацій нічого не вплатили на цю ціль, однак переочує, що по Відділах ОбВУА переведено успішну збірку та окремі члени склали поважні суми.

У дискусії розглянено невтішні суперечки внутрі комбатантської громади у вільному світі. зокрема у Франції, але водночас підкреслено, що в різних країнах і в різних місцевих клітинах необачні й легкодушні спроби внести фермент не вдалися і величезна більшість комбатантської громади одностайно визнає конечність єднання, а не розпорошування. ОбВУА, як центральна комбатантська організація в ЗДА, зискує на позазі та його взаємини з іншими комбатантськими організаціями кращі й тісніші.

У звіті **Івана Поритка** про Суспільну Службу Комбатантів звернено увагу, що видатки в Америці ростуть, а в Европі зменшуються. Підсумків збіркової акції від листопада мин. року ще не переведено. Докладний грошовий звіт з тієї акції, як теж балянсу за 1962 рік — буде проголошений у „Вістях Комбатанта".

Ред. І. Кедрин доповідав про редакційний та фінансовий стан „Вістей Комбатанта". Звіт затверджено. У дискусії висловлено погляд, щоб більше не видавати подвійних чисел нашого журналу, до чого прихилилась і Редакція та Адміністрація журналу. Устійнено, що число 2/1963 появиться в квітні ц. р., третє осінню, четверте в грудні. Рішено признати на журнал субвенцію у висоті 400 долярів.

О. Сарахман звітував про відносини у Честері; **д-р І. Козак** інформував про Відділ в Ню Йорку та заторкнув справи пам'ятників по померлих членах ОбВУА і збіркової акції. — Гутіркою при скромній закуспі закінчено наради.

З життя Відділів ОбВУА

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

НЕБУДЕННА УРОЧИСТІСТЬ

3-го березня 1963 члени Філядельфійського Відділу ОбВУА пережили небуденні хвилини. В тому дні, в часі надзвичайних ширших сходин відбулася декорація 31 членів нашого Відділу Воєнним Хрестом, виданим Міністерством Військових Справ. на підставі закону УНРади з дня 8 березня 1958 р. про відзначення 40-вих роковин відновлення Українських Збройних Сил.

На ці сходини прибули майже всі члени Відділу та дехто з їх родин. Були представники молодечих організацій: Пласт, СУМА, Молодої Просвіти, Об'єднання Студентської Молоді ім. Міхновського, а також Братства Дивізійників.

Прибулого ген. А. Валійського. який мав доконати декорації, привітали на порозі залі дві дівчинки: Оля Матла та Марта Кушнір, членки Молодої Просвіти в народних одягах. вручаючи йому китицю квітів.

Сходини відкрив голова Відділу інс. Микола Алексевич, вітаючи всіх гостей: кол. головного капеляна УГА сотн. о. Івана Лебедовича, генерала Аркадія Валійського, генерала Дяченка, о. С. Даша, представників організацій, членів та їх родин. Вшановано також

однохвилинною мовчанкою недавно померлого члена сотника СС Евгена Цегельського. Голова попросив ген. Валійського виголосити доповідь.

Генерал Валійський у своїй доповіді „Умовини походу на Київ у 1919 р." проаналізував військові та політичні умовини походу Українських Армій на Київ 1919 р. та у висновках ствердив, що Українська Армія та всі її окремі частини вповні виконали всі наложені на них обов'язки. Якщо була невдача, то вона в ніякому разі не була зумовлена тодішніми військовими частинами.

Після доповіді голова Відділу попросив секретаря Відділу побр. Володимира Мацькова (який є також членом Крайової Ради Воєнного Хреста), відчитати прізвища осіб, які мають бути декоровані.

По відчитанні прізвищ усіх, яким признано і прислано Воєнні Хрести, побр. В. Мацьків зазначив, що це тільки частина тих, яким Хрести признано. Для дальшої групи повинні надійти Хрести в найближчих днях. Є ще й такі члени ОбВУА, яким прислуговує право одержання Хреста, але вони ще не виповнили всіх формальностей.

Зараз по тім, кол. вояки, що їм прислано Хрести, вийшли на сцену, де ген. А. Валійський декорував їх та складав ґратуляції. Удекоровані: майор інж. Макар Каплистий, майор Данило Лимаренко, сотник о. кап. Роман Лободич, сотник о. Іван Лебедович, поручник д-р Павло Дубас, пор. Володимир Филипів, пор. Данило Сердюк, пор. Микола Прасіцький, пор. Матвій Суржко, четар Омелян Білинський, чет. Іван Поритко, чет. адв. Теодор Свистун, чет. Микола Спанчак, хорунжий Михайло Демянчук, хор. Антін Маланяк, хор. Антін Возний, суд. підхорунжий д-р Микола Рибак, бунчужний Гаврило Гордієнко, бунч. Василь Пирський, старший десятник Степан Фартух, вістун Іван Данківський. віст. Володимир Мацьків, віст. д-р Теодозій Сеньковський, віст. інж. Іван Черник, стрілець Юрій Аннюк, стр. Іван Банах, стр. Омелян Клос, стр. Іван Попель, стр. Еміліян Яремко, стр. Степан Лупач, козак Степан Кобилинський та військовий урядовець Олекса Лис.

Після закінчення цієї частини програми, голова Відділу подякував ген. А. Валійському за його почесну чинність, а також УНРаді за її пам'ять про тих, що колись боронили рідну землю.

Члени Філядельфійського Відділу ОбВУА, удекоровані „Воєнним Хрестом" 3 березня 1963. Посередині — ген. Аркадій Валійський.

Голова Крайової Ради Воєнного Хреста д-р М. Рибак у своїй короткій промові з'ясував закон УНРади з 1958 р. та пояснив, що до Воєнного Хреста мають право не тільки кол. вояки Укр. Армій з 1917-1921 рр., але також УСС, члени повстанських Відділів, члени Армії Карпатської України, члени УПА та Української Дивізії та всіх українських військових формацій, які боролись за відновлення української державности, а також їх вдови та діти. Подав до відома також, що дотепер вплинуло 233 внесення на Воєнний Хрест з терену ЗДА і всі вони своєчасно відіслані до Мюнхену. З того вже позитивно поладнано 170 внесень та прислано 55 Хрестів. Решта жде на полагодження в Мюнхені.

По молитві, що її провів о. І. Лебедович, відбулась скромна перекуска, приготована Жіночою Секцією Відділу. В часі перекуски промовляли побр. М. Демянчук, д-р Рибак, о. Лебедович та інші, пригадуючи деякі події з визвольних змагань та висказуючи вдячність Господу Богу, що зберіг їх ще при житті, бо було багато таких обставин, що замість пам'яткового Хреста, легко можна було дістати березовий. Говорено про потребу зберігання пам'яти Тих, що колись готові були життя своє віддати за свій рідний край, а також висказувано жаль, що ця врочистість не відбулася, згідно з пляном, в часі Листопадової Академії, яку постійно влаштовує наш Відділ.

На закінчення зроблено спільну знімку удекорованих разом з ген. А. Валійським. **Приявний**

*

При цій нагоді варто зазначити, що Відділ ОбВУА у Філядельфії почав видавати спорадичні друковані інформаційні „Обіжники" і від жовтня 1962 до лютого 1963 появилося вже три такі однолисткові Обіжники, в яких коротко, але прозоро з'ясована вся поточна праця Відділу. Такі „Обіжники" — це великий організаційний осяг Відділу.

ШИКАГО, ІЛЛ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

16-го грудня 1962 р. відбулися в залі „Самопомочі" Звичайні Загальні Збори Відділу ОбВУА в Шикаґо. Присутніх коло 50 членів. Перед Зборами голова Відділу полк. В. Дяченко урочисто передав від екзильного уряду УНР Воєнні Хрести двом членам Відділу: пор. д-рові П. Хрептовському і пор. І. Чесно.

Зборами проводила Президія в складі: проф. І. Витанович — голова, інж. сот. С. Левицький — секретар.

Звіт уступаючої Управи відчитав секретар сот. Антін Кущинський; фінансовий звіт предложив скарбник Відділу Карло Малий. Після вислухання звітів обох членів Управи, відбулась оживлена дискусія над річною працею Відділу, вислідом якої було одноголосне уділення абсолюторії уступаючій Управі.

Номінаційна Комісія, яка працювала під час Зборів під проводом проф. П. Бабяка, успішно закінчила працю, представляючи Загальним Зборам свій проєкт нових членів Управи Відділу на 1963 рік, який Загальні Збори одноголосно прийняли:

Управа Відділу:

Д-р П. Хрептовський — голова, Б. Заплітний — заст. голови, д-р М. Ріпецький — заст. голови, інж. Я. Струтинський — секретар, д-р П. Матійців — скарбник, М. Кіналь — орг. реф., пор. М. Дахнівський — культ.-осв. реф., А. Зборик — суспільна опіка, М. Чуйко — пресовий референт, сот. В. Сорочак, К. Малий і Б. Кашуба — члени Управи.

Контрольна Комісія: полк. В. Дяченко — голова, А. Артимович і А. Кущинський — члени.

Суд Чести: М. Харів — голова, Н. Лозинська і П. Бабяк — члени.

Провід над Жіночою Секцією, яку створено в останньому році при нашому Відділі, передано надалі пані Фатимі Павленко.

Збори віддали шану тим побратимам, які в останньому році від нас відійшли, а саме сл. п. ген.-хор. І. Омеляновичеві-Павленкові. Збори рішили також привітати хворих наших заслужених побратимів, сотн. В. Тимцюрака і ппорк. Б. Шевченка.

На Загальних Зборах порушено справу збірки на Дар Воєнному Інвалідові. Як в минулому, так і тепер перед у збірці веде пані Наталія Лозинська. Вислід збірки та її розподіл щорічно є проголошуваний Суспільною Службою в нашому журналі „Вісті Комбатанта".

Збори пройшли ділово, в дружній вояцькій атмосфері. Нововибраний голова Відділу пор. д-р П. Хрептовський, дякуючи за довір'я, обіцяв доложити всіх старань, щоб ще більше оживити працю Відділу при допомозі відповідних доповідей, товариських зустрічей та гутірок.

Микола Чуйко,
пресовий референт.

ЧЕСТЕР, ПА.

ІМПРЕЗИ, ЗБІРКИ, ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Відділ ОбВУА у Честері, Па., увійшов у десятий рік свого існування. Невеличкий він чисельно, бо у ньому об'єднано заледве 26 членів, та все ж, у міру місцевих обставин та спроможностей, Відділ проявляє працю у користь своїх членів та місцевої громади. Члени Відділу — це люди різного віку, колишні вояки різних армій, учасники першої, другої та Корейської воєн.

Брак власної домівки, де свобідно можна б розбудовувати українське життя у цьому місті, послаблює у дечому також працю нашого Відділу ОбВУА. Та все ж, Управа Відділу старається якнайкраще вив'язуватися зі своїх завдань. Рік-річно Відділ наш урочисто відзначає Свято Героїв у місяці травні. У день цього свята по наших місцевих церквах відправляються заупокійні Панахиди, а вечором відбуваються Святочні Академії чи Сходини, на яких члени нашого Відділу віддають шану

Закінчення курсу народних танків, зорганізованого Відділом ОбВУА в Честері, Па. Посередині (зліва) голова Відділу О. Сарахман, — поруч нього п. Подригуля, учитель танків.

тим Незабутнім Героям нашого народу, що своєю кров'ю писали сторінки нашої історії.

Відділ наш у співпраці з іншими місцевими організаціями активно бере участь у відзначуванні усіх наших національних свят. у громадських імпрезах та сходинах. У минулому році Відділ успішно причинився до переведення збірки на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні. Брав активну участь при посвяченні нашої нової нарафіяльної школи, для якої пожертвував український національний прапор і поруч з місцевими американськими ветеранами зайняв почесне місце при піднесенні прапорів.

Старанням нашого Відділу уділено кілька допомог, що їх розділено на Рим, Краків і Париж. А вже до найкращої праці Відділу належить переведення збірки на Дар Українському Інвалідові кожного року в листопаді. Ця збірка, це гордість нашого Відділу і тут вповні належиться велика подяка нашому громадянству, що зрозуміло ціль і значення цієї збірки. І треба також підкреслити, що тут чимала заслуга голови нашого Відділу п. О. Сарахмана, що кожну вільну хвилину присвячує для переведення цієї збірки, щоб не поминути ні одної української хати.

Для кращого образу праці нашого Відділу, наводимо цифри — звідомлення касових витрат від часу заснування Відділу у 1954 р., до кінця 1962 року:

Рік	Дар Укр. Воєнному Інвалідові	Національний даток	До Централі 50% вкладок	Разом
1954	42.—	10.—	38.25	90.25
1955	378.—	10.—	28.50	416.50
1956	392.50	10.—	66.50	469.—
1957	340.15	10.—	42.50	392.65
1958	327.25	10.—	37.50	374.75
1959	395.—	10.—	47.—	452.—
1960	353.50	10.—	101.—	464.50
1961	395.55	10.—	44.—	449.55
1962	424.50	10.—	41.50	476.—
Разом	3.048.45	90.—	446.75	3.585.20

Крім цього за час цих дев'яти років існування нашого Відділу уділено різних допомог на суму $440.50.

Одною з успішних праць Відділу — це створення, за почином нашого Відділу Курсу українських народних танків, який почав свою працю влітку 1962 р. і успішним пописом закінчився 3 лютого цього року. Учителем танків був п. Подриґуля. Спочатку було на цьому курсі 40 дітей, та до попису стало 22. Серце раділо, коли ці наші діточки під проводом свого учителя так майстерно виконували ці танки і за це з признанням збирали бурхливі оплески. Тепер Відділ почав організувати новий такий Курс танків, бо багато батьків бажають собі цього.

10-го лютого ц. р. Відділ відбув Загальні Річні Збори і на них обрано таку Управу Відділу: О. Сарахман — голова (переобраний уже 5 років), В. Пастушок — заст. голови, Б. Кандюк — секретар. В. Микита — скарбник. проф. І. Повх — організ. референт.

До Контрольної Комісії обрано: І. Михайлів — голова, Є. Маршалок і М. Бориславський — члени.

Мировий Суд: К. Кізюк і М. Рущак.

Б. Кандюк, секретар Відділу

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛІФ.

УЧАСТЬ У ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ, ВЛАСНА ДІЯЛЬНІСТЬ

30-го вересня 1962 Відділ запросив українське громадянство Лос Анджелесу на Панахиду в українській православній церкві св. Ап. Андрея Первозванного з нагоди смерти ген. Івана Омеляновича-Павленка, учасника Визвольних Змагань та співтворця Української Армії. Члени Відділу та українськ громадяни без різниці теренового походження віддали пошану пам'яті бойового командира. Серед приявних були військовики Армій УНР, УГА і УПА. Панахиду відправив о. прот. А. Мірощенко, настоятель парафії, учасник визвольної війни. Прегарно співав мішаний хор під орудою Д. Якубенка, кол. старшини Армії УНР. На поминальному обіді коротке, але змістовне слово виголосив голова Відділу інж. Л. Романюк. Замість вінка приявні склали на Дар Українському Інвалідові 35 долярів.

19-го листопада 1962 р. Комітет українських організацій Лос Анджелесу при співпраці нашого Відділу вшанував у великій залі Українського Народного Дому 65-ліття Дмитра Якубенка. Народжений у Василькові на Київщині Ювілят прожив цікаві й різноманітні роки. Винісши любов до України з рідної хати, він в юнацькі роки співав у хорах, м. ін і в хорі св. Софії в Києві. Революція застала його старшиною російської армії, з якої він перейшов до українського війська. Як повстанець, потім старшина 6-ої Стрілецької та 3-ої Залізної Дивізії Армії УНР, пережив він роки Визвольної Війни. Опинившись в польських таборах інтернованих, він швидко включився в нову фазу пропаґування української справи — цим разом піснею, в рядах Республіканської Капелі О. Кошиця, з якою відбув концертове турне по країнах Европи й Америки. Тут. в Америці, поселився в Голівуді, в Каліфорнії та довгими роками брав активну участь в житті української громади Лос Анджелесу, головно як організатор і диригент наших світських та церковних хорів цієї околиці. Учень проф. О. Кошиця і рідкісний інтерпретатор українських народних пісень, він поклав свій відбиток на хорову традицію Лос Анджелесу. Останнє десятиріччя Д. Якубенко присвятив себе головно церковній хоровій діяльності, створивши та ведучи 30-членний мішаний хор при тутешній православній парафії та Українському Народному Домі, підтримує місцеві культурні імпрези та є активним членом Відділу ОбВУА.

У вшануванні Ювілята взяли участь місцеві католицька і православна українські парафії, Український Культурний Осередок, Літературно-мистецьке Об'єднання, ОбВУА, Національний Хор „Кобзар" і Сестрицтво св. Ольги. У гостинній атмосфері приявні прислухались привітам і промовам та звукозаписам хору під орудою Ювілята. Програму дотепно вів інж. Л. Романюк, який виголосив теж головну промову. Зворушений Ювілят дякував приявним. З прибутку ювілею призначено 30 дол. на Дар Українському Інвалідові.

11-го листопада 1962 р. відзначено роковини Листопадового Зриву. У великій залі УНДому, на тлі гарної символічної декорації, оформленої п. Б. Гіркою, відбувся святочний концерт, в перерві якого переведено збірку на Дар Українському Інвалідові з вислідом 71 дол. Знову ж 3 лютого 1963 р. відбулась святочна Академія у честь 45-их роковин проголошення IV-го Універсалу. Академію відкрив голова Українського Культурного Осередку мґр. О. Веселий, після чого на сцені, що її удекорував арт.-графік В. Баляс, відбувся вояцький Апель колишніх учасників Визвольних Змагань. Апель виголосив голова Відділу ОбВУА інж. Л. Романюк, який виголосив теж зворушливу промову, з заявою вірности ідеалам, за які проходила визвольна війна тому

45 років в Україні. В Апелі взяли участь: інж. А. Білинський, І. Дмитрів. Е. Дешко, Г. Маслівець, інж. Л. Романюк, М. Старовійт, інж. О. Тишовницький, Р. Шенкерик, Ю. Федик, Д. Якубенко і Ст. Кізима. На дальшу програму склались промова І. Овечка та співочо-музичні точки. Співав мішаний хор „Кобзар" під орудою В. Божика.

П. Н.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

РІЧНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ

17-го березня 1963 Відділ ОбВУА в Ню Гейвені відбув свої Річні Загальні Збори. Відкрив Збори заст. голови Відділу побр. В. Антоняк і на вступі запропонував вшанувати пам'ять померлого члена Відділу бувш. УСС Івана Решетила. До Президії Зборів обрано побр. О. Козловського і д-ра К. Матвієнка. Після затвердження протоколу минулих Річних Загальних Зборів, побр. В. Антоняк подав звіт про діяльність Управи. Відділ має 31 члена. З ініціятиви Відділу відбулася Академія в честь Листопадового Зриву, а на Зелені Свята впоряджено урочисті поминки по поляглих побратимах. Відділ прийняв участь у вшануванні 20-ліття УПА. Скарбник Відділу побр. І. Стратичук звітував, що приходи Відділу за минулий рік виносили $502.77, розходи $494.39. Старанням Відділу зібрано і відіслано до Суспільної Служби Т-ва для укр. воєнних інвалідів $164.

Загальні Збори уділили уступаючій Управі абсолюторію і обрали нову Управу в такому складі: О. Козловський — голова, д-р В. Білинський і В. Антоняк — заст. голови, І. Стратичук — скарбник. М. Шайдицький — секретар, Г. Андрусишин — імпрезовий референт і побр. Я. Гарасимович та М. Пушкар — члени. До Контрольної Комісії обрано — побр. Г. Дубна, Ф. Кухнія, В. Омельченка і Т. Телюка, до Суду Т-ва — побр. І. Даниловича, Р. Ронднка та І. Дзюбину.

Збори ухвалили вислати привітання Митрополитові Йосипові Сліпому.

Голова Відділу побр. О. Козловський закликав учасників Зборів до активної співпраці у користь нашого Товариства, зокрема до матеріяльної підтримки як передплатою, так і пожертвами „Вістей Комбатанта". Загальні Збори пройшли в дружній, діловій атмосфері і закінчилися відспіванням національного гимну.

„ВОЯЦЬКІ СПОГАДИ"

в Літературно-Мистецькому Клюбі у Філядельфії

9-го березня 1963 Літературно-Мистецький Клюб у Філядельфії влаштував був Вечір під назвою „Вояцькі Спогади". Виконавцями програми були українські ветерани побратими інж. Олександер Білик (1 Дивізія УНА), який прочитав спогад-гумореску „Як я їхав з Дебречина до дому", інж. Іван Остапяк (УГА) зі своїм історично цінним спогадом „Наступ 2-ої Бриґади на Денікінців", Микола Прасіцький (Армія УНР) зі спогадами таборового життя „Каліш" і Михайло Савчин (УСС) з настроєвим „Під білою березою козаченька вбито" та жартівливим „Вістун Зазоротюк у ролі хірурга". Крім них д-р Данило Богачевський прочитав надісланий своїм сином д-ром Ігорем (ветеран Корейської війни) психологічний ескіз „На стійці".

Це був перший збірний виступ наших ветеранів, зорганізований громадською не військовою організацією і з признанням треба підкреслити ініціятиву Л-М Клюбу до влаштування такого вечора.

Вечором проводив його спричинник, голова Л-М Клюбу д-р Володимир Рудницький, який у своєму кінцевому слові слушно підкреслив, що Вечір цей був задуманий тільки як нагода „завернути свої очі і думки в давнину" і „пізнати душу тих, які рискували своїм життям у визвольній боротьбі".

Справа Воєнного Хреста

ЗАКЛИК

До всіх колишніх вояків Українських Збройних Частин

Щоби упам'ятнити відродження Українських Збройних Сил у 1917 році, Президія Української Національної Ради ухвалила була 1958 р. закон про встановлення пам'яткового знаку на орденській стрічці під назвою: ВОЄННИЙ ХРЕСТ. Право одержання й ношення Воєнного Хреста мають ті учасники збройних визвольних дій, що залишилися вірні Українській Державній Ідеї і не сплямили вояцької чести ніякими негідними вчинками. А тому, що досі з того права користали б. члени УГА і Дієвої Армії УНР, а інші формації лиш спорадично, подаємо отсим ще раз до відома усього нашого воявцтва, які б. частини військ мають право старатися про признання їх членам права на Воєнний Хрест:

1) Члени Дієвої Наддніпрянської й Галицької Армій в часі від 9 травня 1917 р. до 21 листопада 1921 р. як також члени б. австрійської формації Українських Січових Стрільців, які у тій формації служили від вересня 1914 р. аж до 3 листопада 1918 р. та які з причин, від них незалежних, не вступили були до Української Галицької, чи Дієвої Наддніпрянської Армій.

2) Українські Вояки, що брали участь у збройній боротьбі проти московської окупації в часі від 21 листопада 1921 р. до 22 червня 1941 р. в складі українських Відділів різних найменувань, діючих чи самостійно, чи організовано, чи на підставі директив УНР.

3) Українські Вояки Карпатської України, які брали активну участь у боротьбі за її державну незалежність в часі від 4 листопада 1938 р. аж до 1 вересня 1939 р., як також тих повстанських відділів, які боролися за самостійність Карпатської України.

4) Українські Вояки, що боролися за самостійність України від 22 червня 1941 р. до 9 травня 1945 р. діючі чи то в повстанських відділах, чи самостійно, але в контакті з Українською Повстанською Армією.

5) Українські Вояки, що брали участь у боротьбі проти большевицької сили в часі від 15 лютого 1944 до 9 травня 1945 в складі реґулярних формацій Української Національної Армії, як 1 Українська Дивізія і Протипанцерна Бриґада, в оперативному зв'язку з чужими військами, чи самодільно.

6) Українські Вояки, що боролися проти комуністичної влади на рідних землях після 9 травня 1945 р. діючи самостійно, чи за директивами Державного Центру УНР, чи у тісному зв'язку з проводом УПА.

Замість померлих вояків мають право старатися про Воєнний Хрест діти і дружини померлого, оскільки вони є української національности, як дорогу пам'ятку-реґалію по померлому предкові.

Ресорт Військових справ виготовляє для петентів відповідну грамоту Великий та Малий Хрест, оскільки заапробує заяву петента.

Всі справи, зв'язані зі старанням про Воєнний Хрест та одержання його, полагоджує Крайова Рада Воєнного Хреста при Головній Управі ОбВУА у Філядельфії. З всякими речами й інформаціями в справі Воєнних Хрестів треба звертатися або до голови Крайової Ради Воєнного Хреста д-ра Миколи Рибака, 801 Норт 24-та вул. у Філядельфії 30, Па., або на руки члена Ради побр. Володимира Мацькова, 815 Норт 25-та вул., Філядельфія 30, Па.

Поодинокі вояки, або їх наслідники, звертаються у цій справі до своїх місцевих Відділів, чи об'єднань, чи товариств і на їх руки складають свої заяви.

Відділ їх опініює і предкладає Крайовій Раді до вгляду і евентуальних доповнень і до предложення Військовому Міністерству в місці постою, яке дефінітивно уділює право на одержання Воєнного Хреста. По заплаті належитости Міністерство присилає до Головної Крайової Ради згадані грамоти і Хрести, а та розсилає їх по місцях призначення. Декорація Хрестами відбувається у внутрішньому діянні місцевої установи. Коли б в якійсь місцевості не було відповідного військового товариства, то тоді б. вояк із усіма справами, зв'язаними з Воєнним Хрестом, звертається до Крайової Ради впрост і остає з нею у безпосередньому зв'язку.

Формулярі заяв, які кожний вояк має особисто виповнити, має Крайова Рада до розпорядження і на вимогу перешле відповідну кількість їх на місци.

При тому Крайова Рада Воєнного Хреста повідомляє, що усталила тримісячний реченець, себто до кінця місяця червня 1963, в якому повинні бути надіслані всі внесення на одержання Воєнного Хреста, та поладнані всі формальності, зв'язані з тією справою. Після цього реченця Крайова Рада не буде приймати ніяких внесень.

По усякі дальші інформації і вияснення прохаємо звертатися усно чи письменно на адреси побратимів, заподаних вище.

За Крайову Раду Воєнного Хреста при ОбВУА:

Д-р Микола Рибак — голова
Макар Каплистий — секретар
Данило Лимаренко
і Володимир Мацьків — члени

ОбВУБ ДО ОбВУА

Об'єднання б. вояків українців у Великій Британії звернулося листовно до Об'єднання б. вояків українців в Америці в справі тіснішого зв'язку і співпраці. Той цінний і цікавий лист з 21 грудня 1962 звучав так:

„Хвальна Централя ОбВУА в ЗДА.

Вельмишановні Панове,

Головна Управа Об'єднання Бувших Вояків Українців у Вел. Британії, оцим має шану звернутися до Вас із пропозицією встановлення й затіснення співпраці між нашими комбатантськими організаціями. Віримо, що така взаємопраця, як, напр., обмін виданнями, матеріялами, розгляд плянових акцій у напрямку посилення праці комбатантського сектору, а також розглядання можливостей створення всеукраїнського камбатантського центру в вільному світі — може принести корисні й бажані наслідки в своїй дії.

Починаючи з Новим Роком ми будемо Вам висилати наш журнал „Сурмач", а також наші матеріяли та вишкільні лекції. Будемо Вам особливо вдячні за подібний обмін із Вашої сторони. В прилозі пересилаємо Вам декілька примірників наших матеріялів для Вашого користування.

В надії Вашої ласкавої і прихильної відповіді на наше звернення, остаємось з висловами

Правдивої пошани до Вас

За Головну Управу ОбВУ:

Сот. М. Білий-Карпинець,
голова,
Д р Святослав М. Фостун,
секретар.

Назва й адреса нашої братської організації в Британії:

Association of Ukrainian Former Combatants in Great Britain, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London W 2. (Tel.: Bayswater 8392)".

З діяльности Братства Українських Січових Стрільців

ВІСТІ З СЕКРЕТАРІЯТУ ГОЛОВНОЇ РАДИ БРАТСТВА УСС

3-го березня ц. р. у Філядельфії відбулося засідання Головної Ради Б-ва УСС, в якому взяли участь: **Іван Поритко, Петро Постолюк, Андрій Кігічак, д-р Степан Ріпецький і Михайло Савчин.** Оправдали свою неприявність Лев Лепкий і д-р Сава Никифоряк.

Побіч організаційних справ найбільше уваги віддано на засіданні підготовці відзначення п'ятдесятиріччя виступу Українських Січових Стрільців. Рішено в справі проголошення п'ятдесятиріччя звернутися окремими письмами до наших центральних організацій в ЗДА, Канаді, Арґентині й Німеччини.

Основно обговорено проєкти „Видавничої Комісії Братства УСС" та рішено для відзначення п'ятдесятиріччя УСС видати:

1. „Альманах УСС в 50-річчя",
2. Приготовити до публікації „Біографію визначних УСС", що впали в боях чи померли,
3. Монографію полковника Дмитра Вітовського,
4. Бібліографію УСС. Частинно таку бібліографію виготовив вже і надрукував П. Зеленко з 950 позиціями. Тепер її можна буде доповнити матеріялами, що їх довгими роками збирають наші побратими д-р Ст. Ріпецький та д-р Білозор,
5. Мапу чи мапи „Стрілецьким шляхом",
6. Серію значків-марок і коверт з надруком 50-річчя,
7. Співаник УСС. В тій справі Видавнича Комісія порозуміється з нашими музикологами і композиторами,
8. Проголосити конкурс на написання повісти чи драми з усусуського життя. Фінансова Комісія подбає за фонди на нагороди,
9. Доповнити, поширити і видати другим томом книжку Ст. Ріпецького „Українське Січове Стрілецтво".

Постановлено реалізувати повищі видання у поданій черзі. Видавнича Комісія працює під проводом д-ра С. Ріпецького в такому складі: д-р Я. Гриневич, д-р В. Калина, Роман Купчинський, Лев Лепкий, д-р Лука Луців, д-р Сава Никифоряк, Михайло Островерха, Петро Постолюк і Мирон Заклинський.

Запляновані видання потрібні, але видання їх узалежнене від придбання фондів. До цього прийдуть ще пропозиції і проєкти Мистецької Комісії Б-ва УСС, напр., замовлення у наших мистців образів зі стрілецькою тематикою, ювілейна медаля тощо.

Про придбання фондів має подбати Фінансова Комісія Б-ва під проводом голови Братства УСС побр. Івана Поритка в складі: Іван Данківський, Андрій Кігічак, Антін Маляняк і Михайло Савчин. Фінансова Комісія на днях розішле приготовані збіркові листи Станицям Б-ва УСС, які при помочі комбатантських Станиць чи Відділів постараються на місцях перевести збірку фондів на Видавничий Фонд 50-річчя УСС.

Архів УСС. Як уже відомо з попереднього комунікату, з 7 листопада 1962, наші побратими у Мюнхені перебрали від УВУ архівальні матеріяли та примістили у приватних помешканнях, одначе це приміщення не відповідне для сортування матеріялів, тому у порозумінні з Гол. Радою, наші побратими шукають за відповіднішим приміщенням і щойно тоді можна буде зайнятися висилкою архіву до ЗДА. Кошти перетранспортування до ЗДА будуть значні (до 800 долярів).

Дальше полагоджено кілька організаційних справ, та м. ін. обговорено справу наклепницьких дописів, що час до

часу поміщуються в щоденнику „Америка", які знеславлюють УСС-ів. Зокрема основно обговорено писання Д. Богачевського під заг. „Рецензія на рецензії", Л. Цегельського „Від леґенди до правди" та у висліді вирішено:

1) Виключити з членського реєстру Братства УСС Евгена Зибликевича за непоміщення спростування-вияснення, що його вислала була Головна Рада до „Америки" під заголовком: „Рецензія чи атака" на писання Д. Богачевського. Це спростування було поміщене у „Вістях Комбатанта" ч. 1 за 1963 р.

2) Звернутися до Головної Управи ОбВУА, автономною організацією якого є Братство УСС, щоб члена ОбВУА Данила Богачевського за нанесену образу УСС та за фальшування змісту книжки д-ра Никифора Гірняка під заг. „Полк. Василь Вишиваний" поставити під Суд Чести ОбВУА.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАНИЦІ УСС В ШИКАГО

17-го березня 1963 р. в Шикаґо в пластовій домівці відбулися Річні Загальні Збори місцевої Станиці Братства УСС-ів. На заклик голови Станиці Ант. Артимовича та його заступника М. Петруняка на Збори прибули всі 26 побратимів, що були в Шикаґо.

Після вшанування Померлих, приявні вислухали звіту голови, з якого довідались, що самостійних акцій, відірвано від інших ветеранських організацій, Братство в минулім році не провадило. Зате воно бувало координуючим чинником в місцевому Міжкомбатантському Комітеті. Члени Станиці брали участь у різних імпрезах місцевої української громади.

Після звіту Контрольної Комісії Управа, діставши одноголосну абсолюторію, склала свої повновласті. Тут голова-предсідник поставив перед учасниками Зборів тяжку проблему — омолодити Управу і вибрати до її складу „молодших" побратимів. Остаточно обрано такий склад нової Управи: Антін Артимович — голова, Михайло Петруняк — заст. голови, Норберт Рибак — секретар, Теодосій Турчин — скарбник, Ілля Витанович і Іван Стахів — члени.

Ще поговорили про майбутній в наступному році 50-річний ювілей УСС-ів та довідались про приписи Головної Ради Братства. Побратим Н. Рибак пригадав, що Збори відбуваються напередодні тієї дати в 1913 році, коли відбулися Основуючі Збори першого статутового Т-ва, що звалося „Січові Стрільці" на чолі з сл. п. д-р В. Старосольським. Далі, з ініціятиви побр. Іллі Витановича рішили влаштувати „Вечір спогадів", на який кожний має приготовити і на тім вечорі розповісти чи й відчитати веселі чи сумні епізоди з свого стрілецького життя. Подано думку, щоб такі сходини скликати, пристосувавши їх до пропам'ятного дня бою на Маківці.

Між приявними кол. усусусами були відомий поет О. Бабій і теперішній голова Карпатських Січовиків в Шикаґо Ант. Кущинський.

Збори закінчено відсшванням пісні про Червону Калину та спільною фотографією.

А. К.

КОЖНИЙ КОЛ. УКРАЇНСЬКИЙ ВОЯК ПОВИНЕН СТАТИ ПЕРЕДПЛАТНИКОМ ЖУРНАЛУ „ВІСТІ КОМБАТАНТА"!

Адміністрація „ВК" складає щиру подяку п. М. Б. Бігусові за його дотеперішнє прикладне ведення представництва нашого журналу на терені Канада-Схід.

Ой, вийди, вийди турецький царю,
Нехай ми собі поговоримо.
Свої коники випробуємо,
А ясні мечики вимоцуємо!

(Гнатюк, Етногр. Зб. 36, 186)

ГРУПА УСУСУСІВ

приявних на Вечерницях „Червоної Калини" 16 лютого 1963 р. в Ню Йорку.

Від лівої до правої руки сидять: Бандера Осип, Калига Володимир, Ріпецький Степан, Дмитерко-Ратич Анна, Поритко Іван — голова Братства УСС, Олексии Жигмонт, Никифоряк Сава, Чубатий Роман, Постолюк Петро. Стоять: Гойдиш Роман, Полянський Іван (в самому куті), Захарків Микола, Левицький Мирон, Гальчак Михайло, Гузар Ярослав, Луців Лука, Вінтоняк Іван, Лісовець Семен, Назаревич Володимир, Маркевич Михайло, Стеткевич Осип, Данилович Іван, Ящура Теодор, Заклинський Мирон, Гузар Михайло.

Ті, що відійшли...

Дня 1-го грудня 1962 р. помер у своєму помешканні в місті Трентоні, Н. Дж., після короткої та важкої недуги на 66-му році життя

ДМИТРО ПОТОРОКА

кол. підполковник Армії УНР, Лицар Ордену Залізного Хреста, власник Хреста ім. Симона Петлюри і Воєнного Хреста, артист-маляр і відомий громадський діяч.

Покійний підполковник народився 10 вересня 1897 р. у Катеринославі. Після закінчення середньої школи студіював малярство в Мистецькій Академії у Києві, де був учнем світової слави проф. Василя Кричевського. Революція 1917 р. застала його в рядах б. російської царської армії. Він зараз же зголосився до служби у відродженій Українській Армії та був згодом приділений до 4-ої Київської Дивізії. В її лавах займав високі командні пости та перебув усю кампанію Дієвої Армії включно з Першим і Другим Зимовими Походами. З тією Армією він вийшов на скитальщину та після звільнення з табору жив у Варшаві, а через деякий час у Львові, віддаючися всеціло улюбленому малярському мистецтву. Він був талановитим і визначним баталістом і портретистом. Сюжетами до його високомистецьких картин служили здебільшого епізоди з часів визвольної боротьби України, в якій приймав чинну участь. Його образи були виставлювані у Львові, Варшаві, Празі, Відні та Мюнхені. Малював також портрети визначних історичних постатей. До ЗДА прибув з родиною 1948 р. та поселився спершу в Ню Йорку, а відтак у Трентоні. Крім малярства цікавився живо всіми ділянками громадського життя української громади та приймав в ньому до останньої хвилі свого життя чинну участь. Між іншими був він одним із 5-ох основоположників Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Осиротив дружину Марію, доньку Ніну Самокішин з мужем та 3 внуків. — Напередодні похорону, в дні 4-го грудня ц. р. була відслужена в похоронному домі у Трентоні, в якому були виставлені тлінні Останки Покійного прощальна Панахида, під час якої промовляли: ген.-полк. Олександер Загродський від імени Президента УНР в екзилі та побратимів Зброї, а сот. д-р Іван Козак від Гол. Управи ОбВУА. Похорон відбувся дня 5-го грудня ц. р. з церкви УАПЦ св. Юрія Переможця у Трентоні на український цвинтар у Бавнд Бруку, Н. Дж. Над відкритою могилою, після відслуження похоронних обрядів Високопреосвященнішим Архиєпископом Мстиславом в співслуженні численного духовенства, прощали Покійного: Владика Мстислав, ген. О. Загродський від Українського Вояцтва, сот. Іван Лютий-Лютенко від Лицарів Залізного Хреста та Антін Малюца від українських мистців.

Дня 29-го грудня 1962 р. помер у лікарні в Ню Йорку після довгої та важкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, на 70-му році життя

МИХАЙЛО ҐЛОВЯК

б. учасник визвольної боротьби України, як поручник УГА, б. діяльний член ОбВУА, відомий і видатний громадський та кооперативний діяч.

Покійний народився 10-го листопада 1893 р. в Стрию, Західня Україна. Заледве вийшов зі шкільної лавки, як вибухла перша світова війна, в якій брав участь як старшина б. австрійсько-угорської армії. В листопаді 1918 р. повернувся з фронту та зараз же зголосився добровольцем до Української Галицької Армії, де згодом одержав ступінь поручника. У складі цієї Армії пе-

ребув всю кампанію проти поляків та большевиків. Зокрема відзначився відвагою у боях за Львів та у пам'ятній Чортківській офензиві. В часі кампанії на Придніпрянщині захворів плямистим тифом.

Після роззброєння останків УГА поляками весною 1920 р. попав у польський полон, з якого був відтак звільнений. Згодом одержав працю при залізниці, яку виконував аж до вибуху другої світової війни.

Брав активну участь у громадському, зокрема кооперативному житті. Перед большевицьким наїздом виїхав до Австрії, де працював фізично, водночас студіював в університеті. Попавши у табір в Ашафенбурґу учителював в тамошній таборовій гімназії, навчаючи фізики та руханки. 1950 р. прибув до ЗДА та замешкав спершу в Ню Йорку. а відтак у Шикаґо, Ілл., де працював спершу фізично а згодом книговодом в адміністрації часопису „Українське Життя". При заснуванні ОбВУА вступив до цієї комбатантської організації та був аж до смерти її діяльним членом. Зокрема був довголітнім скарбником Шикаґівського Відділу ОбВУА. Два роки тому переїхав з дружиною до Ню Йорку, щоб жити разом зі своїм єдиним сином, Зиновієм-Мирославом. Водночас став членом Нюйоркського Відділу ОбВУА.

Залишив дружину Анну та згаданого сина, як також сестру — монахиню.

Прощальна Панахида була відслужена дня 2-го січня у похоронному домі П. Яреми при численній участі б. вояків і громадянства. Прощальне слово від імени Головної Управи та Відділу ОбВУА Ню Йорк виголосив голова останнього, д-р Іван Козак. Похорон відбувся дня 3-го січня 1963 р. з української греко-кат. церкви св. Юрія в Ню Йорку на цвинтар у Бронксі.

Грішить Богу, хто дає козакам зневагу.

(народнє)

17 листопада 1962 р. о год. 7 ранку в Лос Анджелесі, Каліфорнія, несподівано помер на серцевий удар

ІНЖ. К. БОРИС ДЯДЮША

залишаючи зажурених дружину і брата.

Народився Він 7 квітня 1898 р. в родині земського службовця в м. Зінькові на Полтавщині, звідкіля родина внедовзі переселилась до Полтави, де Покійний вчився в гімназії, в тих часах — звичайно — російській. Родина Його походила з козацького роду і в ній були закорінені військова традиція та український дух. Генерал Армії УНР Дядюша був вуйком Бориса, а старший його брат закінчив першу світову війну в ранзі штабс-капітана. Борис при наближенні московських большевиків зголошується в 1919 р. добровільно до українського війська, з котрим пізніше, як вихованець Юнацької Старшинської Школи, відходить на чужину. Після відступу Армії УНР за кордон Він продовжує деякий час військові студії в таборі в Польщі.

Він переїздить на дальші студії до гостинної Чехословаччини, де записується до Української Господарської Академії в Подєбрадах. Там, вже як службовець своєї „Альма Матер", пізнішого Українського Технічно-Господарського Інституту переживав у Чехословаччині важку недолю гітлерівського панування, а пізніше втікаючи від совєтського „визволення" опиняється в Реґенсбурзі, в американській зоні Німеччини, увесь час працюючи як технічна сила в УТГІ.

В р. 1950 Борис Дядюша переїхав до ЗДА, де по звичайному робітничому стажу нового еміґранта осів в Лос Анджелесі, Каліфорнія. Склавши відповідний іспит, Він дістав посаду в відділі плянування в міській управі цього міста і швидко здобув собі признання як добре підготовлений і відповідальний працівник. Одночасно Він брав участь у місцевому українському житті,

як член-фундатор Української Православної Парафії св. Андрія Первозванного, жертвенний член „Українського Культурного Осередку" та ОбВУА. До останку підтримував зв'язок з осередком подєбрадців та старався допомогти справі збереження для історії відомостей про працю і розвиток УТГІ.

Несподівана смерть Бориса Дядюші заскочила українську громаду. Як Панахида 18 листопада м. р., так і сам похорон, що відбувся 21 листопада м. р., зібрали значну кількість місцевих українців. Зворушливо співав хор під орудою Д. Якубенка. Настоятель парафії прот. А. Міроценко теплим словом попрощаз Покійного, а від приятелів, подєбрадців та українських вояків промовляв інж. Л. Романюк.

В неділю ранком 10 березня 1963 нагло на розрив серця помер, знаний не тільки в Монтреалі, але також в Канаді і Америці сл. п.

ІНЖ. ОЛЕКСАНДЕР МАРКІВ
старшина артилерії 1 УД УНА

Ця вістка, яка рознеслась по Монтреалі немов блискавка, була незвичайно болючою не тільки для родини, але також для всіх ближчих і дальших знайомих. Покійний Олександер був примірним членом української спільноти, бож своєю участю. ініціятивою, обов'язковістю багато приніс добра та хосенної праці українській зорганізованій громаді міста Монтреаль.

Вістка про смерть була тим більш болючішою, бож Покійний Олександер був ще молодий, ідейний, повний жит тьових сил професіоналіст, всього 41 років життя, який напевно зі своїми здібностями міг дуже багато принести добра в будуччині.

Уроджений в вересні 1921 року в родині о. Миколи й Меланії Марків, покінчивши народні й середні навчання в Золочеві перейшов на дальші вищі студії політехнічного університету у Львові. Однак впоєний духом та вихований бувшим УСС-ом батьком о. Миколою. вступає в ряди Першої Української Дивізії УНА та вивчає воєнну техніку, щоб провадити своїх українських стрільців проти відвічного ворога України. Після всіх можливих вишколів стає справді українським старшиною в артилерійському полку та бере участь разом з іншими частинами 1 УД УНА на фронтах Словаччини та Юґославії-Австрії, а головно під Ґляйхенберґом. Коли не судилось вибороти йому, як і іншим друзям по зброї. України, переходить із великою частиною Дивізії в англійський полон до Італії. Тут не загрів довго місця, бо охота закінчити студії була сильніша, як дроти та охорона табору полонених. Через Рим виїжджає до Франції до своїх родичів, а скоро опісля записується на Лювенський університет -- Бельгія, щоб докінчити зачаті студії. Оборонивши дипломову працю в 1951 р. стає інженером-електриком. Того самого року діставши змогу виїхати на сталий побут до Канади, не вагаючись, разом з

родичами, осінню приїжджає до Монтреалю. Тут зміcця включається в організоване українське життя, щоб тим способом захистити всіма силами добро української Нації. Переходить всі етапи боротьби в житті та остаточно стає на працю у своїй професії.

У вересні 1954 року приходить в його житті зворотний крок, бож тоді бере він собі подругу життя, зі всіми шляхетними прикметами, панну Оксану Старух. У 1955 р. разом з іншими колеґами по професії закладають компанію „Контіненталь Тітаніюм Корп." для виробу титан-оксиду, в якій аж до останніх днів свого життя був директором із функцією секретаря та скарбника. Якраз тоді, коли його найбільше було потрібно, бож інтереси компанії, в якій він був душею, добігали успішного кінця, він нагло відійшов у вічність. Великий жаль настав в компанії, а передусім в його родині, де двоє ще дуже молоденьких дівчаток-доньок (Реня майже шість та Аня майже чотири роки) зі своєю найдорожчою матусею все потребували тата та чоловіка. Родичі, які сподівались підпори й помочі на свої старші літа, стратили сина. А що сказати мають організації, в яких він займав провідні пости, а це Братство кол. вояків 1 УД УНА, Технічне товариство, відділ Монтреаль, КУК відділ Монтреаль та інші культурно-релігійні установи, яких члени з певністю будуть його довгі літа пам'ятати. Рідна сестра-близнючка Дарія приїхала-прилетіла зі своїм чоловіком із Голляндії, щоб востаннє попрощати тільки вже тіло свого одинокого покійного брата Олеся.

Не диво, що Рідні, ближчі й дальші приятелі й знайомі, а навіть чужинці прийшли його востаннє прощати на панахиди та похорон, а їх було дуже-дуже багато.

Незвичайно чиста й шляхетна душа за волею Всевишнього відійшла від нас, тому Братство кол. вояків 1 УД УНА висловлює цією дорогою якнайщиріші співчуття Дружині, Діточкам, Родичам та Рідні Покійного.

Дня 22 лютого 1963 відійшов у вічність б. сотник Січових Стрільців (київських)

ЕВГЕН ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ

проживши 74 роки

Перша світова війна захопила його, коли він був студентом прав. Бувши на східньому фронті, попав в російський полон та деякий час перебував на Сибірі. З вибухом революції в Росії, він зараз виїхав до Києва та вступив в ряди Січових Стрільців. Будучи старшиною, брав участь в тих боях, які принесли Січовим Стрільцям їхню славу.

Вернувшись щасливо в рідну Золочівщину, вважав, що найкраще прислужиться українському народові ставши вчителем. Тому доповнив свою освіту, став учителем і працював в кількох селах Золочівщини, де всюди з'єднав собі признання та пошану. Залишаючи в селах, де працював, тривалі пам'ятки у вигляді Народних Домів та шкільних будинків, що їх він допомагав будувати.

В Америці працював також деякий час в Школі Українознавства у Філядельфії, поки стало сил.

Помер і похоронений у Філядельфії, Па.

В. М.

Дня 9 грудня ц. р. під час Богослуження в укр.-кат. каплиці при Сенфорд евню в Нюарку помер нагло у 75-му році життя

ВАСИЛЬ САК

кол. старшина УГА (5-ої Сокальської Бриґади), член Відділу ОбВУА в Нюарку.

Покійний. урадженець Сокальщини, на Західній Україні, був учителем на рідних землях. Як старшина австрійської армії у першій світовій війні брав участь в боях, спершу на східньому, опісля на італійському фронті. По розвалі Австрії у 1918 р. вертаючись з фронту, зголосився до УГА і як старшина 5-ої Сокальської Бриґади брав участь в боях на протипольському фронті. Враз з УГАрмією перейшов літом 1919 р. на Наддніпрянську Україну і брав участь в боях на протибольшевицькому фронті та ділив долю-недолю УГА включно з Чотирикутником смерти. Вернувшись домів в р. 1920 був учителем на Західній Україні, останньо в Підгаєччині і всюди залишив гарні сліди своєї культурної праці по селах і гарний спомин по собі серед населення. В 1944 році Покійний враз з дочкою Лідою подався на еміґрацію на Захід і опинився з ЗДА (в Нюарку), де став членом Відділу ОбВУА і 371 Відділу УНСоюзу.

Над домовиною Покійного зібрався численний гурт його побратимів з ОбВУА і членів 371-го Відділу УНСоюзу, а член Гол. Управи ОбВУА д-р О. Утриско виголосив промову 11 грудня ц. р. Наступного дня на цвинтарі у Виппані проф. Зелик попрощав Покійного в імені кол. старшин 5-ої Сокальської Бриґади.

На Панахиді за Покійного в дні 11 грудня ц. р. замість квітів на домовину зложили пожертви на Дар УВІ: ВП. Панство В. Б. О. Будні $5.00, І. Я. Бігуни — $5.00 і Управа Відділу ОбВУА в Нюарку — $10.

Дня 3-го грудня 1962 р. вранці помер у лікарні Белвю у Ню Йорку після довгої і важкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, на 68-му році життя

ІНЖ. ДМИТРО МАЧАЙ

б. учасник визвольної боротьби України, як хорунжий київських Січових Стрільців та Української Галицької Армії, сотник Української Поліції, б. член ОбВУА, відомий громадський діяч на Рідних Землях.

Покійний народився 30 жовтня 1895 року у Плазові біля Чесанова, Західня Україна. Заледве закінчив гімназію, як вибухла перша світова війна. Хоч йому було тоді несповна 19 років, він негайно зголосився добровольцем до Леґіону Українських Січових Стрільців, що саме тоді творився. В зв'язку з обмеженням чисельного стану цієї формації австрійсько-польською військовою владою. він попав у групу надчисельних та був відісланий додому. Тоді Дмитро Мачай зголосився добровольцем до австро-угорського війська, де закінчив успішно школу резервових старшин та одержав ступінь підхорунжого, а згодом хорунжого. В боях на російському фронті попав у полон. За намагану втечу з табору полонених був засланий на Сибір та приділений до праці при будові залізничної дороги. Пізніше, за стараниям Міжнародного Червоного Хреста був, як малолітній, звільнений з полону та опинився у Києві, де вступив до формації Січових Стрільців. Звідтіля перейшов до УГА та перебув в її складі всю кампанію проти поля-

ків і большевиків. Після підступного роззброєння решток УГА поляками весною 1920 р. попав у польський полон та був запроторений у злопам'ятний табір у Тухолі. Звідтіль утік до ЧСР та був приміщений в Українському Таборі в Ліберці, а відтак в Йозефові. Використовуючи тодішні можливості, він виїхав у Брно та став студіювати на сільсько-господарському Виділі тамошньої політехніки. Після успішного закінчення цих студій одержав звання інженера аґрономії. Водночас він був чинним членом УВО та ОУН і виконував обов'язки кур'єра. Після признання Східньої Галичини Польщі у березні 1923 р. вернувся додому. Через деякий час одержав працю аґронома Товариства „Сільський Господар" в Ліську.

По закінченні війни прибув через Німеччину в 1949 році до ЗДА і поселився у Ню Йорку.

Осиротив дружину Іванну, малолітніх дітей Тараса, Олену й Марту та пасербицю Тетяну Лютик.

Під час Панахиди в похоронному домі, що була відслужена дня 5-го грудня ц. р. численно зібрані Побратими та інші громадяни віддали Йому останню послугу. а голова Відділу ОбВУА д-р Іван Козак попрощав Його сердечними словами на останню дорогу.

Похорон відбувся дня 6 грудня ц. р. з укр. греко-кат. церкви св. Юрія на цвинтар Оливна Гора.

Полк Андрій Голуб з дружиною повідомили Головну Управу Братства кол. Вояків 1 УД УНА, що по довгих роках вони дістали сумну вістку, що їх найдорожчий син

ЮРІЙ-РОСТИСЛАВ ГОЛУБ

колишній поручник 1 УД УНА

згинув в бою з ворогом на Рідних Землях в 1947 році.

В Ню Гейвен помер і 2-го січня 1963 р. і похований на цвинтарі св. Бернарда

ІВАН РЕПЕТИЛО

бувший УСС,, народжений 5 березня 1900 року в Комарні.

Покійний ще 17-літнім юнаком вступив до формації УСС і приймав участь в зданій битві під Потуторами. Пізніше у складі Української Галицької Армії приймав участь в усіх її воєнних операціях.

Після ліквідації УГА деякий час перебував вдома, а потім виїхав до Франції на заробітки і 15 літ працював у копальнях. Опинившись після 2-ої світової війни в німецьких таборах, знову виїздить до Бельгії на працю в копальнях. Тяжка праця, а головне тяжкі умовини життя, примусили його повернутися до Німеччини, звідки він і дістається до Америки.

Надломане попередньою важкою працею в копальнях, а також і переживаннями з визвольних змагань здоров'я дало себе знати і Покійний почав нездужати та з своєї недуги не пробрався.

За заслуги нагороджений українським Воєнним Хрестом.

Від імени Відділу ОбВУА в Ню Гейвені Покійного пращав майор О. Козловський.

З Листів до Редакції

ПРО ДІЇ ВІЛЬНОГО КОЗАЦТВА

У „Вістях Комбатанта" (ч. 1/1963) надрукований допис майора Армії УНР п. Д. Лимаренка: „Південно-західний Кіш Вільного Козацтва на Херсонщині". Цей допис є дуже цінним, бо виявляє потрібні історичні матеріяли, яких бракує для Історії Вільного Козацтва на Україні.

У моєму дописі: „Українське Вільне Козацтво" („Вісті Комбатанта", число 1/1962) я не згадав про Південно-західний Кіш Вільного Козацтва на Херсонщині", бо не мав потрібних про цей Кіш відомостей, які тепер докладно представлені п. майором Д. Лимаренком. Про боротьбу Звенигородського Коша в районі залізничої стації Бірзула та про частини 18-ої зболшевиченої російської (бувшої царської) армії, я цитував з Історії Українського Війська (стор. 380 і 381), про що вказано у дописі. Помилка, виявлена п. майором Д. Лимаренком, щодо року участи отамана Ю. Тютюнника в боях в районі Бірзули, може й мусить бути перевірена та виправлена. Щодо існування частин 18-ої зболшевиченої армії в районі Бірзули, то тут також треба буде звернутися до редакторів Історії Українського Війська за виясненнями.

Всім ще живим побратимам, які перебували у Вільному Козацтві, варто би посилати і свої спогади до квартальника „Вісті Комбатанта", чим збагатять матеріялами дослідників історії Українського Вільного Козацтва.

Ю. Тамарський,
сотник-інж. Армії УНР.

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ БРИҐАДИ В НІМЕЦЬКІМ ЯБЛІННІМ

У статті „Робітничі курені УГА в Празі" („Вісті Комбатанта" ч. 3-4/62) пише п. Степан Куропась про 10-тисячну бриґаду УГА в Німецькім Яблінім в роках 1919/20. Число 10 тисяч трохи „пересолене", стільки наших вояків там не було. Я був від початку існування Бриґади начальником реєстрового („примітного") відділу Бриґади і провадив цей відділ аж до виїзду в Україну, себто до початку листопада 1919 року. В цьому часі Бриґада начисляла трохи більше ніж 6,000 стрільців і підстаршин та 445 старшин. Це був найвищий стан Бриґади, бо як і доскочило туди ще трохи збігців з польського полону і коли врахувати відділ чот. Маркова, що їхав з Італії на Україну і з Румунії завернув у Чехословаччину, то загальний стан Бриґади не перевищав числа 7,500 вояків. Група ген. Кравса, яка перейшла у Чехію літом 1919 року, була інтернована у Йозефові, а тим самим на стан Бриґади у Німецькім Яблінім не вплинула.

Я згадав про відділ чот. Маркова. Була це група полонених українців австро-угорської армії, яким вдалося видістатися з італійського полону, і які, під командою десятника Маркова, їхали в Україну. В Кошицях український консул п. Пежанський іменував Маркова чотарем. Та на Україну вони не доїхали, а з Румунії завернули у Чехословаччину.

Осип Залеський,
Боффало.

Існує ще інша причина, яка може здержати воєнну дію. Є це неповне знання ситуації. Начальний вождь є обзнайомлений докладно тільки із своєю ситуацією. Про ворога має він неповні вістки. Він може помилятися в оцінці тих інформацій і може доходити до висновку, що воєнна ініціятива належить противникові, коли в дійсності є навпаки. Недостача вісток може створити некорисні ситуації, головно приспішити, або опізнити мілітарні дії.

(К. фон Клявзевіц — „Про війну")

З ІСТОРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ

Іван Німгук

Українська військова організація у Відні в днях перевороту*)

(Причинок до історії будови української держави в Галичині)

Думка явного сепаратизму від Австрії стала назрівати в умах молодих українських старшин австрійської армії (инших молодих українських інтеліґентів не було, бо майже всі служили в рядах армії) вже по відомім маніфесті Франца Йосифа з 4. листопада 1916. р. про відокремленнє Галичини. Маніфест сей означав перечеркненнє пляну тодішньої Загальної Української Ради про утвореннє окремого автономного українського краю в Австрії і полишеннє української Галичини під скріпленим польським пануваннєм, бо розширеннє автономії Галичини було однозначне зі скріпленнєм польського панування в Галичині.

Та дальші події, а саме смерть цісаря Франца Йосифа і скликаннє парляменту новим цісарем Карлом відвернули на якийсь час увагу Українців від акту з 4. листопада. Пішли ріжні обіцянки й торги, справа відокремлення Галичини зійшла з овиду.

Щойно загально-російська революція, що принесла й воскресеннє України, і приступленнє Америки до війни по боці антанти розбурхали в Австрії українську суспільність, найпаче її молодше покоління. І в краю і в українських полках на фронті й у запіллю і у Відні стало ферментувати, зачалися дискусії, наради, збори.

Вислідом того настрою був **революційний військовий гурток у Відні,** що оснувався 31. мая 1917. р. Його оснуваннє попередило кілька таємних нарад присутних у Відні українських старшин леґіону У. С. С. і австрійської армії. Членами його були: Р. Заклинський, М. Опока, С. Безпалько, В. Свидерський і автор сих споминів. Метою гуртка було відірваннє українських земель від Австрії і прилученнє їх до Великої України. Для сеї цілі постановив гурток вести ірредентистичну пропаґанду в рядах галицьких і буковинських полків, де до того часу — в противенстві до чеських, югославянських, а навіть польських полків — не було і сліду такої роботи. Гурток передискутував свою програму й поділився на підгуртки з 4—6 осіб. Був плян видати відозву до українських військ австрійської армії із зазивом до непослуху й дезерції.1) Пропаґанда пішла по краю і по наших полках. Багато зроблено в сім напрямі „оброблюваннє" старшин, що приїздили з фронту на відпустку й переїздили через Відень до Галичини. З відомих причин не вели ми ні протоколів ні найменших записок. Знаю тільки, що подібні гуртки повставали в рядах У. С. С. і в деяких полках. Одначе віденський гурток по кількох (5—6) своїх засіданнях розлетівся. Причиною була небезпека відкриття, бо про гурток стало за бага-

---

*) Цю брошурку, видану у Відні 1922 року накладом „Українського Прапора" у Відні, можна вважати історичним документом. Передруковуючи її, зберігаємо мову й правопис ориґіналу. — **Ред.**

1) Дві такі літоґрафовані відозви видав гурток в коші У. С. С., з них одну зі сконфіскованою промовою посла Загайкевича й коментарем до неї. Відозви сі перевожено в наплечниках до Відня, а звідси на італійський фронт.

то людей говорити, як також примусовий виїзд деяких членів з Відня.[2])

Та кинена раз думка не пропала. Виміна гадок та дискусії не вгавали. Пішли наради і збори у віденськім акад. тов. „Січ", що була тоді під головуванням енергійного З. Пеленського. Згадаю тут про збори з 25. квітня 1917. р., які ухвалили привіт Головній Українській Студентській Раді Києва[3]) і збори з 3. грудня 1917. р., на яких ухвалено постанову, що найвищою владою для всіх Українців є Центральна Рада в Києві. Резолюції сих останніх зборів, вислані до львівських українських дневників, польські цензори сконфіскували, а проти учасників зборів розпочалося у Відні слідство за державну зраду. Зачалися ревізії в „Січи" й по приватних мешканнях і тягання до поліції. В українських студентських кругах було бажаннє довести до процесу, який повинен був спопуляризувати нашу справу в Европі, головнож в очах антанти. Але що кількох учасників зборів належало до військового стану (автор резолюції був також австрійським резервовим офіциром), яким грозив військовий суд, з котрим не було тоді жартів, то Українська Парляментарна Репрезентація постаралася, що слідство припинено.

В другій половині 1918. р. вже було видно, що центральні держави не встояться. Особливож Австро-Угорщина посилала ноти за нотами з мировими предложеннями. В місяцях вересні-жовтні воєнний розгром центральних держав висів уже в воздусі.

Українців у Відні було в тім часі небагато, військових ледви кільканайцять. В половині жовтня стали українські військові між собою вже явно радити, що нам робити на випадок розгрому Австрії. Молодші однодушно годилися в тому й настоювали на се, що треба створити українську військову орґанізацію, яка повинна б заложити у Відні перехідну українську військову станицю для сподіваних десяток тисяч поворотців з італійського, албанського й инших фронтів, зорґанізувати українське військове представництво, яке виступилоб як рівнорядний чинник при ліквідації спільного військового майна й кермувалоб українським військовим рухом у Відні. Скільки глибоко вкоріненої льояльности, страху й рабства було ще тоді в декого з наших громадян, свідчить хочби такий факт: До одної такої наради кількох українських військових втягнено раз також поважного представника нашої професури. Вислухавши нас, заявив він коротко: „Панове, не забувайте, що ви військові і що ви присягали," при чім зробив увагу, що він, мовляв, робить нам ласку, бо не зробить з сеї розмови відповідного ужитку . . .

Після Української Конституанти у Львові з 19. жовтня пішли події скорим кроком. Треба було скоро рішатися й нам. По 2—3 передвступних нарадах (на яких були З. Пеленський, В. Біберович, І. Проць, І. Карач, я і ще дехто) скликано 27. жовтня більшу нараду в бічній кімнаті каварні Райхсрату. Зібралося 17 учасників, головним чином військових. Присутний був також сотник В. Байло від Військової Місії Великої України, яка була вже від кількох місяців у Відні. Проводив нараді однор. добров. Дрогомирецький. Тут основно передискутовано потребу військового представництва і станиці й вибрано комітет з пятьох членів (Біберович, тоді завідуючий канцелярією У. П. Р., Пеленський, Дрогомирецький, Кобєрський, Кущак), який мав справу повести дальше.

Дня 1. листопада перед полуднем відбулося в українській клюбовій салі австрійського парляменту зібраннє українських військових, головним чином старшин. Між присутними був підполк.

[2]) Гляди: Др. М. Лозинський, Галичина в рр. 1918.—1920., стор. 23.

[3]) Гляди: „Вістник Союза Визволення України", ч. 148. (18), стор. 23.

тоді Варивода і сотник проф. др. Смаль-Стоцький. При кінці наради прийшов до салі президент др. Е. Петрушевич і заявив коротко отсе: **„Дуже дякую Вам, Панове, що Ви так скоро зібралися, щоб послужити справі рідної державности. Повідомляю Вас, що якраз вчора сказав я австрійському премієрови Лямашови в присутности п. міністра Горбачевського й мін. Тоґенбурґа: Бувай здорова, Австріє! Між нами порвані всі нитки. Тепер ми самі будемо рішати про себе!"** Сю заяву приняли зібрані гучними оплесками.

Пополудні тогож дня відбулося в льокалі „Січи" велике зібраннє (до 100 осіб) під проводом підполк. Вариводи, який і отворив збори. Промовцями виступали: Пеленський, Катамай. Бриндзан, Посацький, Кущак, Дрогомирецький. Говорив також проф. Стоцький. Збори визначили українським військовим представником підполк. Вариводу, а Парляментарна Репрезентація іменувала від себе військовим делеґатом (політ.) проф. Стоцького. Комендантом української перехідної станиці вибрано поручника Катамая, бо він уже був довший час комендантом віденської станиці У. С. С. і добре в тих справах визнавався. Крім сього ухвалено багато инших справ, між иншими висилку військових відпоручників на всі прифронтові збірні точки, щоби спрямовували всіх наших людей до віденської станиці й не дали їм розпорошуватися по чужих націях, висилку делеґатів до залізничого полку в Корнайбурґу, де було багато Українців, висилку делеґата до Вінер-Найштадту з такою самою ціллю, усталеннє служби по всіх віденських двірцях, виданнє відповідної відозви до українського війська і т. п. Вибрано також відповідні комітети (технічно-орґанізаційний, пресовий, для звязку з краєм). Збори мали бадьорий характер, всеж таки вчувалися тут і там песимістичні нотки.

Найближчого дня зложив я з тов. І. Процем **відозву**, яку після одобрення през. д-ром Петрушевичем видрукували ми в друкарні Гольцгавзена в накладі 10.000 примірників. При укладанню її було присутних кількох членів пресового комітету. Памятаю, що дискутували ми довго, чи підписати під відозвою „Військова Рада", чи инакше, бо вже тоді побоювався дехто слова „рада" (совіт). Згодилися таки на „Військову Раду", бо виглядало поважніше, як пропонований „Комітет".

Тому, що ся відозва, перша українська відозва до українського війська після розвалу Австрії як історичний документ має свою вартість, подаю тут її текст без зміни.

З рук до рук! З рук до рук!

Жовніри! Українці!

Польське панованнє в Галичині скинено. Українські жовніри і робітники обсадили цілий Львів і всі більші міста Східної Галичини. Українською Галичиною по Сян, українською Буковиною і українськими частями Угорщини править **Українська Національна Рада** у Львові, яка є тепер нашою найвисшою державною властю. Ми всі підлягаємо тепер тільки її приказам.

Поляки в Кракові не перепускають українських жовнїрів. Вони їх роззброюють, обрабовують і задержують в голоді і холоді.

Ми мусимо чимскорше добити ся всі між своїх, бо там ждуть на нас. Тому кождий український жовнїр мусить зголосити ся до **Збірної Станиці української національної армії у Відні,** десятий бецирк, артилерійські бараки (їхати трамваєм ч. 67). Там кождий український жовнїр довідаєть ся, коли, куди і як переїде до Галичини. Там кождий дістане їду і пристановнще.

Жовніри! Збруї і амуніції не кидати! Держати її як святу річ при собі, бо вона буде нам конче потрібна дома. Нас дожидає ціла галицька Україна. Наша вільна нині рідна земля виглядає нас зі всіх сторін світа!

Ми проливали свою кров і гинули поверх чотири роки за чужу справу. Тепер мусимо піти на поміч своїм батькам, братам, жінкам, своїм краянам жовнірам, які скинули з себе польське ярмо, щоби на віки його позбути ся і добуту свободу закріпити.

Жовніри!

Коли хочемо вже раз зажити вільним житєм, коли хочемо знищити до тла польську неволю, коли хочемо дістати на власність розлогі панські лани, зрошені нашим потом і кровю, мусимо бути карні і мусимо слухати тільки своєї української власти, якою є Національна Рада у Львові.

Нехай живе Українська Національна Рада!

Нехай живе українська національна армія!

Нехай живе українська Держава і весь український нарід!

Українська Військова Рада у Відні.

Найблищого дня була вона готова і зараз виїхали з нею делєґати на фронт.

„Перед хвилею ще в кіхтях австрійського орла, були ми вже вольними синами України, на службі української армії, зі синьо-жовтими відзнаками на рамени й такоюж розеткою на шапках. Ми їхали назустріч тисячам братів наших з італійського фронту, щоб занести їм радісну вістку: Ви вже не раби, а вольні сини й козаки вільної України.

Серце дріжало на спогад останніх вісток з Галичини: Львів, Перемишль, перші бої Українців за свою волю, перші жертви! Все те неначе лискавиця перелітало серед хаосу думок і почувань. Одно нестримие бажаннє заволоділо душею, чим скорше долетіти до них, росказати їм, показати дорогу та піднести в гору їх прибитого духа!"[4])

З такими думками й почуваннями їхали наші делєґати сповнити свій обовязок. А обовязок був не легкий, бо наші люде були прибиті, зневірені, перемучені, а до того Поляки, Чехи, Румуни й инші вели між ними сильну аґітацію і тягнули їх між себе. Всеж таки більша частина українських жовнірів прямувала до української Збірної Станиці у Відні й не давалася зводити на манівці.[5]) А скільки було випадків надзвичайного привязання, глибокої посвяти й пожертвування для рідної справи, сього не счислити. Памятаю випадки, де наші жовніри приїздили на станицю в повнім узброєнню і з крісом під плащем, хоч переходили по дорозі кільканайцять ревізій австрійських військових властей, які всі такі річи конфіскували.

Зараз в перших днях листопада зароїлися артилєрійські бараки в X. окрузі Відня (Laaerstrasse), які роздобуто на перехідну станицю для Українців, нашими жовнірами і старшинами. Фізичний стан людей був пожалування гідний, моральний не кращий. Обдерті, голі, голодні, брудні... Тяжко було формувати з них боєві частини.

Зачалися — спершу з великими трудноцями й небезпеками — **транспорти** наших людей до Галичини через Угорщину, почалася **праця над формуваннєм відділів для відсічи Львова.** Кождого дня відбувалися в станиці великі **віча** (бесідники: Проць, Білиньский, сел. Барнш, Пеленський, Пасічник і инші), на яких освідомлювано людей про ваґу моменту, вияснювано сучасне положеннє і взивано всіх до оборони Рідного Краю.

Перший курінь на відсіч Львова в силі 600 людей відійшов в короткім часі **під проводом підполк. Кравса,** того самого, що вірно витревав до самого кінця і робив відомий відворот через Галичину на Підкарпатську Україну....

---

4) І. Карач: Спомини з Бреннерпасу в пад. 1918. „Укр. Пр.", ч. 23—25., р. 1919.

5) Великі заслуги поклало тут від. українське жіноцтво й делєґати робітничих товариств, що перші робили днями й ночами службу по віденських двірцях.

SYNOPSIS

In the editorial **"45—20 and the Present,"** the author Ivan Kedryn, editor of this magazine, refers to the 45th anniversary of the declaration of the Ukrainian National Republic (Jan. 22, 1918) and recalls the principal reasons for the fall of this Ukrainian state after defeat by the Russo-Bolshevik agressors. Nevertheless, since the time that the regular Ukrainian army ceased to exist in November 1920, the war of liberation of the Ukraine has not ended. During the Second World War the First Ukrainian Division was created — only twenty years ago. Hopes of German aid for the Ukrainian cause failed, because the Germans proved to be crueler occupants. Then arose the Ukrainian Insurgent Army which fought both the Russian and German occupation forces. At the present time there is no armed struggle, but resistance is continuing, using methods adapted to different conditions and opportunities.

Rev. Father Dr. I. Nahayevski former chaplain of the First Ukrainian Division, delivered a speech entitled **"20th Anniversary of the Ukrainian Division,"** at the banquet in Philadelphia on February 2nd of this year. The essential thought of that speech was the idea that the political, cultural and economic development of a nation is possible only within one's own country which must be fought for and defended in times of danger, with armed forces. The speaker recalls the reason why Ukrainians joined the Division voluntarily, although they already knew in 1943 that Germany was losing. It was in order to have a cadre of trained officers and soldiers, to procure arms and to have a striking force wich, in the event of post-war chaos in the Ukrainian lands, could be utilized for national goals.

In the military-historical outline **"Raid on the Town of Hrubeshiv,"** the distinguished military historian and co-editor of this magazine, Yurii Tys-Krokhmaliuk gives a documentary description of the joint military operation of the underground revolutionary Ukrainian Insurgent Army and the Polish Home Army, against the Bolshevik garrison at Hrubeshiv in Western Ukraine, on May 27 and 28, 1946. A formal understanding was established between these two revolutionary armies — the Ukrainian and the Polish — as to the common struggle against the Bolsheviks.

In an informative article, **"Soviet War Doctrine,"** based on Soviet sources, author F. Korduba, former officer of the First Ukrainian Division, present the theory of modern warfare, as formulated by high-ranking Soviet officers.

Wartime recollections of the Ukrainian liberation war of 1918—21, as well as of the Second World War, result in a rich chronicle of the life of veteran organizations, and with military news of the day, circulars, obituaries and other such material, complete the contents of this issue.

$ 0.75

